

BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEVBNERIANA

MENANDRI
SENTENTIAE

EDIDIT

SIEGFRIED JAEKEL

1964

LIPSIÆ IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

ACADEMIA SCIENTIARUM CRANICA

BRUNNEN

BRUNNEN

BRUNNEN

BRUNNEN

BRUNNEN

BRUNNEN

BRUNNEN

BRUNNEN

BRUNNEN

ACADEMIA SCIENTIARVM GERMANICA
BEROLINENSIS

BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEVBNERIANA

EDITA CONSILIO ATQVE AVCTORITATE
INSTITVTI
GRAECOROMANAE ANTIQVITATIS
STVDIIS COLENDIS DESTINATI

LIPSIAE IN AEDIBVS B.G. TEVBNERI MCMLXIV

✓
MENANDRI
SENTENTIAE

COMPARATIO
MENANDRI ET PHILISTIONIS

EDIDIT

SIEGFRIED JAEKEL

LIPSIAE IN AEDIBVS B.G. TEVBNERI MCMLXIV

BIBLIOTHECAE TEVBNERIANAE
HVIIVS TEMPORIS
REDACTOR: JOHANNES IRMSCHER

HOC VOLVMEN IMPRIMENDVM
CVRAVIT REIMAR MVELLER

Ⓟ

ES 7M

LIZ.-NR. 294/375/7/64

PRINTED IN THE DEMOCRATIC GERMAN REPUBLIC

LIPSIAE: TYPIS B.G. TEVBNERI III/18/154) . 1297

MENANDRI
SENTENTIAE

(ACCEDVNT CHARETIS SENTENTIAE)

FRAGMENTA
NVPER REPERTA

MEMORANDUM
SENTENTIAL

INSTITUT FÜR VERGLEICHENDE PHILOLOGIE

PHILOGENETIK
UND VERGLEICHENDE
LINGUISTIK

I (1250 PACK)

Col. 1

] τοῖς θεο[ῖς
 ] εἶπει γα[
 ] . ἔχει . . . . [
 ] γιστ . . [
 ] . . τατ . . [
 ] . . γαμει[
 ] . . . . πι . . [. .] ει[
 ] . . . . [. .] . . . . [
 ] . . . . ου . . [.] νους . [
 ] . ρυσμ[. .] ον
 ] . . . . θ . ταῦτα . [
 ] . . αν . . θηι . [
 ] . . . [.] η[
 ] ν .
 ] ει
 ] ω[. . . . .]
 ] . . . . [. . . .]
 ] . ο . . . [. .] . ον
 ] ατος ε[. .] . αι
 ] . . [.] . η . . . [. .] . οδρα
 ] ρι[.] νισι[. .] . . . .
 ] . κων . . [. . .] . ἔχη
 ] . ην πονη[ρί] αν

5

10

15

20

3

MENANDROY

μη̄ λουιδόρει γυναῖκα μη̄δὲ νουθέτει.

25

] οὐκ ἔστ[ιν π]οτὲ

] αὐτὴν ἔχει

] εν δυναμένην

] ἀφηρέθη

] χωρης κρατεῖν

30 μη̄δὲν ἀν[α]κοινοῦ [π]ρὸς γυν[αῖ]κα χρήσιμον

] . . . . . υς τοῦτ[ο] [ἀ]κούσε[θ'] ἢ πόλ[ε]ις.

ὅ[στις] γυν[αῖ]κί συ[γ]καταγηρᾶν εὐχεται,

ἐ[ν] [τ]οῖς [κ]άτω δ[ί]δωσιν ἀποθ[α]νῶν δίκην.

γυν[αῖ]κα λα[β]εῖν [δ]ίς ὅστις οὗτος εὐχεται,

35 κακὸν [πέπ]ρακ[ε]ν [ἦ]δονῆς μικρᾶ[ς] χάριν.

μεστὸν, κακῶν [πέ]φυκε[ν] φορτίον γυνή,

. α[. . .]ον γάρ ἐ[στ]ιν μεμενιτωμένον.

πολλοὶ, γυναικῶν, δυστυχοῦσι[ν] εἴνεκα,

. . . . .] δὲ πάν[τε]ς οἱ γα[μει]ν ἐπευ[.]οτες.

40 . . . . .] αι τὰς γυναῖκας κάλλος ἐμβλέποις

. . . . .] . δε π[. . . . .]ες ἀλυ . . . μιση[. . .]αχυ.

. . . . . γυν[αῖ]κὸς ἀ[. . . . .] ἀχθετα [. . . . .]

. . . . .] οἱτ[. . . . .] τι τοῦ ἀγαθοῦ.

κακ[ῶς] λέγων γυναῖκ[ας] οὐκ ἐμπίμπλα[μαι

.....] γα [...] [ἀπο]θανῶν κα . ω γερω. 45
 ]μενον[. .] μ[.....]ρατ[.....]

ΙΙ (2069 PACK)

Ἀρχὴ μεγίστη τοῦ φρονεῖν τὰ γράμματα.
 Βίος βίου δεόμενος οὐκ ἔστιν βίος.
 Γέροντα τίμα τοῦ θεοῦ τὴν εἰκόνα.
 Δένδρον παλαιὸν μεταφυτεύειν δύσκολον.
 Ἔρως ἀπάντων τῶν θεῶν παλαίτατος. 5
 Ζήσεις βίον κράτιστον, ἦν θυμοῦ κρατῆς.
 Ἦθος πονηρὸν φεῦγε καὶ κέρδος κακόν.
 Θάλασσα καὶ πῦρ καὶ γυνὴ τρίτον κακόν.
 Ἴση λεαίνης καὶ γυναικὸς ὠμότης.
 Κάλλιστά φημι χρημάτων τὰ κτήματα. 10
 Λαβὼν πάλιν δός, ἵνα λάβῃς, ὅταν θέλῃς.
 Μισῶ πένητα πλουσίῳ δωρούμενον.
 Νόμῳ τὰ πάντα γίνεται καὶ κρίνεται.
 Ξένους ξένιζε μήποτε ξένος γένη.

MENANDROY

- 15 Ὁ νοῦς ἐν ἡμῖν μαντικώτατος θεός.
Πατήρ ὁ θρέψας κοῦχ ὁ γεννήσας πατήρ.
Ῥάθυμος ἐὰν ᾗς, πλούσιος πένης ἔση.
Σῶσον σεαυτὸν ἐκ πονηρῶν πραγμάτων.
Τὸν ἐλεύθερον δεῖ πανταχοῦ φρονεῖν μέγα.
20 Ὑπερηφανία μέγιστον ἀνθρώποις κακόν.
Φίλους ἔχων νόμιζε θησαυροὺς ἔχειν.
Χάριν φίλοις εὔκαιρον ἀπόδος ἐμ μέρει.
Ψευδή(ς) διαβολὴ τὸν βίον λυμαίνεται.
᾿Ω τῶν ἀπάντων χρημάτων πλείστη χάρις.

III (1253 PAKK)

- ᾿Ως μέγα τὸ μ(ε)ικρόν ἐστιν ἐν καιρῷ δοθέν.
᾿Ως οὐδὲν οἶδ' ἄνθρωπος ὧν μέλλει ποιεῖν.
᾿Ως ἠδὲ φιλ[ία], μὴ λόγ[οι]ς ἐ[νοχλουμένη].

- Ὡς χαλεπὸν ἔστιν οἴ[νος, ἂν τάνδρὸς κρατῆ.
 Ὡς εὐάλωτος πρὸς τὸ κέρδο[ς ἔσθ' ἅπας. 5
 Ὡς πολλὰ θνητοῖς ἢ σχολῆ π₁οιεῖ κακά.
 Ὡς ἡδὺ γ[ον]έω[ν καὶ [τ]έκνω[ν ὁμιλία.
 Ὡς μακάριον φρόνησις ἐ[κ] χρηστῶ τρόπῳ.
 Ὡς ἡδὺ γονέων καὶ τέκνων ὁ[μιλία.
 Ὡ παῖ, Διόνυ[σο]! φεῦγε [καὶ μ]ᾶλ[λον Κύπριν. 10

IV (1245 PACK)

- Ὡ Φαίια, μὴ πρόσεχε διαβολαῖς μά[την·
 Ψευδῆ[ς] γὰρ ἀκοή τὸν βίον λυμαίν[εται].
 Χάριν διαβολῆς Ἰππόλυτος ὁ Θησέως
 φονεύεθ' ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀκρισίᾳ φ[ρ]εγῶν.
 Ὑπερτίθου τὰ φαῦλα τῶν ἐν. θν. . .[5
 Τ[ί]νος ἀνδρὸς οὐχ ἢ δύνამίς ἐστι! . . . . .
 Σιγᾶν δύνασθαι λ<οι>δορούμενον καλό[ν].

MENANDROΥ

- ῥάθυμος ἐὰν ᾗς, Φανία, πένης ἔσει.
 Πατρικὴν παραλαβ[ὼ]ν οὐσίαν . . . .[
- 10 Ὀλίγα δ[ι]ὰ †προσπων† πολλὰς αὐτῆ . . .[
 Ξένος ὧν ἀκ<ο>λούθ<ε>ι το[ῖ]ς ἐθισμ[οῖ]ς τῶν ξένων.
 Νέμεσιν φυλάσσου, μηδὲν ὑπέρογκον ποίει.
 Μέμνησ[ο] σα[υ]τοῦ θνητῶν μ . δ . . . .[
 Λ[ι]μ[οῦ] διάλυσις ἔαυ . . ν ἔργα . . . . ν[
- 15 Καιποσονοσονθο . . ονε . . . . νον . . θε[
 ῥικανὸν ἔχει πέν[η]τος . . . .[
 Θορύβους ὀχλώδεις φεῦγε καὶ παροινίας.
 η κοι . . λια πολλὰ . . ρι . . . . .[
 Ζῶον προσεχόντως τ . . . . ν . . . .[
- 20 Ἐπ[ι]αινον ἐξ<ε>ις, ἄν κ[ρα]τ[η]ῖς ὧν δ[ι]εῖ κ[ρα]τεῖν.
 Δίωκε δόξαν καὶ ἄρετήν, φεῦγε ψόγον.
 Γαμ<ε>ῖν ἀναβάλ[λο]ν . . . πο . . . . .[
 Βουλευόμενον πρὸς σαυτὸν . .[
 ποιεῖν
- 25 Ἄν ταῦτα ποιήσ<η>ς φανῆσ . . .[

V (1251 PACK)

Ἀλλ' ἐκ πονηρῶν μὴ πόρι[ζε τ]ὸν βί[ον
 . . . . ε πονηρᾶς προ[φά]σεώ[ς] εἰς' [ἐ]λπίδες.
 κ]έρδος γὰρ ἄδικον μὴ . . . . . χρόνον.
 ἔπ<ε>ιτα λύπας διπλασίον . . . . τάξεται.
 τὰ δ' ἐκ δικαίου . . οσ . ο . . . . μοναι 5
 ὄνησιν <ε>ἰς τὸ λ<οι>πὸν ἀπέδ[οτ]' ἐμ[φ]ανῶς
 ὦ] πάτερ, ἀκούω δόξαν . . . βλε . . γ . .
 τὰ γράμματ' ἔμαθον ὥσττε . . . . . λέ[γει]ν.
 ἀνθ' ὃν δικαίων [χάριτ]ας [ἀπο]δώσ[ω], πάτε[ρ,
 σοὶ] τῷ κατασπ<ε>ίρ[α]ντι καὶ [τρέφοντι με. 10

Ἀλλ' εἶκε βωμοῦ . . αντ . . π . . ευ . . ο
 εἶναί τε θυσίας . . ο . ο . . . τη . . . . ν.
 το]σοῦθ' ὁ πλοῦτος γ . . . . . ευτ . . ειον.
 τί δ]ρῶν ὄνησιν ου . ε . . . . . αλυ . . σ . . . .

MENANDROY

15 γ]ένοιτ' ἄν ὦδῃ πα . . . . α . ον . . εθ . . . . .
 οὐκ ἔστι{ν} μ<ε>ίζων ο . . . . α . . υσθ . . . . σ . σ.

Ὁ μὴ δαρεις ἄνθρωπος ἰοῖ παῖδεύεται.
 π[ά]ν[τα]ς διδάσκ<ε>ι μι[σθό]ς, [ο]ῦ διδά[σκαλος].
 . . . σεν . . εα χαιρ . . . . μο . . . . .
 20 ρο . . . ρευδεα . ε . . . . .
 π . . . . . λυ . εχει . . . . .

VI (1249 = 1250 B PACK)

]δραστικοί[
 δίκαιός ἐστιν οὐ]χ ὁ πράττω[ν μὴ ἀδίκως.
 μόνος λογισμός ἐσ]τι λύπης φά[ρμακον].
 ]νη[. . . .]ιν φοβοῦνται τοὺς π[
 5 ἄρ' ἐ]στῖ, συγγενῆς τι λύπη καὶ βίος
 ]τι λογισμὸς ἀλλ' {ὰ} ε<ῖ>κει τυχ[

λύπην γὰρ εὐνίους οἶδε θεραπεύειν λόγος.
νόσον, πλοῦν κρείττον ἐστιν ἢ λύπην φέρειν.
ὀργὴ φιλοῦντων ὀλίγον ἰσχύει χρόνον.
ὁ μέγιστον ἀγαπῶν δι' ἐλάχιστ' ὀργίζεται.
λόγῳ μ' ἐπεισας, φαρμάκῳ σοφωτάτῳ.

10

VII (deest apud PACK)

σιδηρ[
ἀνθρωπ[
ἄρχε σα .[
πραύς[
οὐκ ἔστ .[
τῆς πραύτ[ητος
τόδε ὁ μῦθ[ος
δύ' ἐν πόλε[ι . . .]ε .[
ἀγαπητός ἐστι .[
ἔξεις κλέος παρα[
ἀνδρὸς χαρακτή[ρ ἐκ λόγου γνωρίζεται.

5

10

σημεῖον ἐρύθημ[
 πᾶσαν ἀρετὴν ἐσ[
 ἀτάραχος[
 15 τὴν προᾶξι[ιν
 οὕτω ι ταλ[
 ἢ προᾶξις ο[
 ἄλλοι φ[
 20 τὸ πολλὰ .[
 τὸ πολλὰ τ[
 πράσσει[
 σχολὴ βλ[
 ὡς ομιμ[
 25 τολλ[
 [χ]α[λ]επ[ο]ί[

VIII (1247 PACK)

Ἀρετῆς ἀπάσης σεμνὸς] ἡγεῖται τρόπος.
 Βέβαιόν ἐστι κτῆμα παιδε]ία μόνη.
 Γέροντα τίμα τοῦ θεοῦ, τὴν εἰκόνα.
 4 Δύσφρων γενοῦ σὺ μηδ]ενὸς κριτῆς ποτε.

Ἔοικε τιμᾶν τοὺς γ]ονεῖς ὡς τοὺς θεοὺς. 5
Ζήσεις ἀλύπως] χρημάτων καταφρονῶν.
Ἦθη φίλων γ]είνωσκε, πρὶν γένη φίλος.
Θυμοῦ κράτ]ησον, κἂν κακὴν ὀργὴν ἔχῃς.
Ἴσος ἴσθι, πᾶσι, κἂν ὑπερέχῃς τῷ βίῳ.
Καλὸν τ]ὸ γηρᾶν, γηροβοσκὸν {ἐ}ᾶν ἔχῃς. 10
Δάλ]ει τι σεμνόν· εἰ δὲ μή, σιγὴν ἔχε.
Μὴ πιστὸν ἡγοῦ τὸν κατήγορον λόγον.

IX (1248 PACK)

recto ο[ἱκανῶς βιώσεις γη-
ροβοσκῶν τοὺς γονεῖς.
πανουργ[
ἰκέτην γέροντα καὶ πένητα μὴ πα-
ρ|ε|ίδης. ἰδιῶν ποτ' αἰσχροὺς 5
πρᾶγμα μὴ συνεκδράμης. καλὸν
τὸ νικᾶν ἀλλ' ὑπερνικᾶν κακόν.

MENANDROY

κρίνει φίλους ὁ καιρὸς
 ὡς χρυσὸν τὸ πῦρ.
 10 καιρὸς δὲ [πᾶσι κύριος
 δύναμιν [δίδοι.
 πᾶσι[
 υσ[

verso

]. .
 κέρδ-
 5 ος πονηρὸν ζημίαν, αἰὲ φέ-
 ρει. κάλλιστα πειρῶ καὶ λέ-
 γειν καὶ μανθάνειν. καὶ
 ]πάντ' αἰὲ
 ]ις. κόλαζε
 τὸν πονηρόν, ἄ<νπερ> δυνατό-
 10 ς ἦς. καὶ ζῶν, ὁ φαῦλος
 καὶ θανὼν κολάζεται.
 ος
 ]υτον τε
 εν . . .

X (1246 PACK)

. ρ . . [5
ισμον . . γυν[
προσέχεις καλῶς[
θεὸν μὲν ἡγοῦ προ[θέλων καλῶς ζῆν μὴ
τὰ τῶν φαύλων φρόνει. ἴσος ἴσθι πᾶσι, κἂν ὑπερέχης
τῷ βίῳ. ἰδίας νόμιζε τῶν φίλων τὰς συμφοράς.
ἴση λελαίνης καὶ γυναικὸς ὠμότης. ἴσχυε σοφία
κἄρετῆ, χρόνῳ δὲ μή.
κακὸν, φέρουσιν καρπὸν οἱ κακοὶ φίλοι. κακοῖς ὁμιλῶν
καὶ τὸς ἐκβήση κακός. 10
. . . σοι φρ . . [

XI (1252 = 2129 PACK)

Σοφοῦ παρ' ἀνδρὸς προσδέχου συμβουλίαν.
μὴ πᾶσιν εἰκῆ τοῖς φίλοις πιστεύετε.

XII (1040 PACK)

Νύμφη <δ'> ἄπο<ο>ικ<τ>ος οὐ-
κ ἔχ<ε>ι παρρησία<ν>.

]οὐ^νς ἐλεεῖτ' αυτορροσ[
]μεντι . . τι[

XIII (1244 PACK)

]· φόβος θεοῦ. ἀρχὴ μείγιστη τοῦ
φρονεῖν τὰ γράμματα. ἀρχῆς ἀπίσσης ἡγεμῶν ἔστω
λόγος. ἀνδρὸς δικαίου καρπὸς οὐκ ἀπόλλυται.
ἀγαθὰ προθύμως καὶ λάλει καὶ μάνθανε. βίος βίου
δεόμενος οὐκ ἔστιν βίος.

]β[ί]ου <δικ>αίου γ<ε>ίνετ[αι] καλῶς. βουλόμεθα

πλουτ₁ε₁ῖν πάντες, ἀλλ' οὐ δυνά₁μεθα. γυνή δικαί-
α τοῦ βίου σωτηρία. γάμει ₁δὲ μὴ τὴν προῖκα, τὴν
γυναῖκα δέ. ₁ γ<υ>ν<αι>κὶ πιστῆ κ[

δίκαι]ος ἀ₁ῆρ πανταχοῦ λα[10

δένδρο₁ν παλαιὸ<ν> μεταφυτεύ₁ειν δύσκολον.

]δει₁λοῦ γάρ₁ ἀνδρὸς δειλὰ καὶ ₁φρονήματα.

ἔρω]₁ς ἀπ₁ά₁ντων τῶν δι₁δαγμάτων κρατεῖ. ἔθους δὲ
βάσανό₁ς ἐστι<ν> ἀνθρώπο₁ις χρόνος. ἐνίοις τὸ σιγᾶν
κρεῖττ₁όν ἐστι τοῦ λαλεῖν. ζῆν βουλόμεν₁ος μὴ προᾶττε 15

θα₁νά₁του <γ'> ἄξ₁ια₁. ἤθη πονηρὰ τὴν φύσιν δι₁αστρέφει.
θεὸν προτίμα₁, δεύτερον δὲ τοὺς γονεῖς. [ἴσον θεοῖς
χρῆ πάντα τ]₁{ε₁}μᾶν τοὺς γονεῖς. κ[

]λάλει τὰ μέ₁τρια, μὴ λάλει <δ'> ἄ μὴ
σε δεῖ. μακά₁ριός ἐστι πᾶς ὁ μὴ θν[ητὰ φρονῶν. 20

νύμφη δ' ₁ ἀπροικὸς οὐκ ἔχει παρρησίαν .[

]. η₁τον . . ε₁νετα. <ὁ> γράμματ' ε₁ἰ₁δ₁ὼς καὶ

MENANDROY

περισσὸν νοῦν ἔχει. πλοῦ[το]ν . . . .[
 ]τὰ γράμματα. ῥοπή ἔστιν ἡμῶν ὁ βίος ὡσπερ
 25 ὁ ζυγός . . . τὰ γράμματα . . . τ[
 ]. ν τέχνη δ .[
 ]φαῦλος[
 ]ὡς ἔστιν[
 ]χαρὰν[
 30]αχ . απο[

XIV (deest apud PACK)

γυ]ναικὸς †αρχῆς† ἀμαρτίας.
 Ἀνάπανσις ἐ<στ>[ι] τῶν κακῶν πάντων ὑπ,νος.
 Ἄπαντ' ἀφανίζει γῆρας ἰσχὺν σώματος.
 Ἄνδρὸς χαρακτήρ ἐκ λόγου γνωρίζεται.
 5 Ἀθάνατον ἔχθραν μὴ φύλασσε{ι} θνητὸς ὢν.
 Ἄπασα δὲ χθὼν παντὶ σώ[φρ]ον{ε}ι πατρίς.
 Ἄγει δὲ <πρὸς> φῶς τὴν ἀλήθειαν, {ὁ} χρόνος.

- Αρχὴ κα[λῶν] τῶν ἐν βίῳ τὰ γράμματα.
 Ἄνευ δὲ πληγῆς {τὰ} γράμματ' οὐδ'εἰς μανθάνει.
 Ἄνηρ πονηρὸς <δυσ>τυχεῖ, κἂν εὐτυχεῖ{ς}. 10
 Βίος βίου δεόμενος οὐκ ἔστιν βίος.
 Βέβαιος λογισμὸς τῷ †ἐγνωκότι† τὰ γράμματα.
 Βίου δικαίου γίγνεται τέλος καλόν.
 Βίου <πονηροῦ> θάνατος <α>ίρετώτερος.
 Βροτοῖς ἅπασιν <κα>τ[ο]θανεῖν ὀφείλεται. 15
 Βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμὸς εἰς, ὀργήν περὶ σῶν.
 Βίος ἀμέριμνος [ἦν γυναι]κὶ μὴ λαλῆς.
 Βραδὺς πρὸς ὀργὴν <κ>ἀγκρατῆς φέρειν γενοῦ.
 Γέρον ἐραστῆς ἐσχάτη κακὴ τύχη.
 Γράμματα †μάνθανε [καὶ] ἐλπίδας ἔξε<ι>ς καλᾶς. 20
 Γράμματα μαθεῖν δεῖ καὶ μαθόντα νοῦν ἔχειν.
 Γυναιξὶ πᾶσι <ι>ς κόσμον <ἦ> σιγὴ φέρει.

MENANDROY

Γαμειν ὁ μέλλων εἰς μετάνοιαν ἔρχε(ται).
Γυναικὶ μὴ πίστευε τὸν σαντοῦ βίον.
25 Γυν(α)ι[κὸς] ἄπτου καὶ οὐκ ἀνεξ . . .[

XV (1054 PACK)

ὀργῆς ἕκατι κρυπτὰ μὴ ἐκφάνης φίλου.

XVI (2086 PACK)

φιλῶ τὰ γράμματα μισ[
χάρις ἐπὶ χρῆσιν οὐχ . . . . .[
ψυχ[ῆς] οὐκ ἔστιν φάρμ[α]κ[ον πλὴν τοῦ λόγου.
ὦ παιδίον, μὴ φεῦγ(ε) καλὰ τ[

XVII (2136 PACK)

ὁ μηθὲν ἀδικῶν οὐδενὸς δεῖται νόμου.

XVIII (deest apud PACK)

Col. 1

]. . . [
 ]. τυχ[
 τὸν εὐτυχοῦντα καὶ φρονεῖν νομίζομεν.
 ] . . . . . [
 ] . . π . . . ο . . . [
 ] . . . . . [
 ]. νι . . . [
 ] νι . . . [
 ] . . . [
 ] λη . . . . . [
 ] ηντε . . . . . [
 θεοῦ γὰρ οὐδείς χωρὶς εὐτυχεῖ βροτῶν.
 ] τοῖς ἐ[
 ] . . . . . [
 ] . . . . . [
 ] ο . ναπεχ[
 ] . . . . . [
 ] νη[
 ] . ο . . . [
 ] π[

5
10
15
20

Col. 2

] ημ . . . [
 ]. τακα[

MENANDROY

χο]ρασμα[
 ]πρασθη . . . .
 5]πολλάκις .[
 ]. αὐτὸς μάθης .[
 ]τύχη .[
 ]. οὐς ἔχω[
 ]. θέλης[
 10]. . . [. . .] τασις[
 ]. ν . . . [. . .] . εἰ . . . . .[
 ]ον εἶνα[ι τ]ύχην[
 ]τεκα . [. . .] . ν ποτε[
 ]σεισας λόγον[
 15 κατὰ]ραξε τὸν βίον[
 ]. .[ ]λω[
 ]. τις ἐστὶν ἢ τ' ἐμπει[ρί]α[
 [χὼ σω]φρόνων λογισμὸς ἐν τοῖ[ς] πράγμασι
 ]πολλάκις κακ[οῖ]σι γάρ[
 20 [τὰ] μὲν πορίζει, τοῖς δὲ χρησ[τοῖς] πῆματα
 [. .] νουκανειεν τοῦτο νοῦν ἔ[χειν .] . ς
 [ἔπεσ]θ' ἐκάστω μοῖρα καὶ πλουτ[ε]ῖ[ν πο]ι[εῖ]
 [. . .]αι πένεσθαι καὶ τὸν ἐκ τινω .[
 [. . .]ενδε καὶ πως. σῶμα δ' οὐκ ἔστιν [τύχ]η
 25 [ταῦ]τόματα προσπ[ε]ίπτοντα ταῦτ' ἐστὶν τύχ[η]
 [οὐκ] ἔστιν οὐδὲν ποικιλώτερον τύχης.
 χρήματα πορίζει

Col. 3

. . .[
 ]. . . . . σ[

[.....] . τα καὶ προᾶξις .[
 [.....] . ἀμελὲς τὰ δω . . . . . ει
 [..... οὔτ]ε προᾶξιν οὔτε λύσιν ἔχει 5
 . [.....] . . . . . ι καὶ εὐρίσκει πόρον.
 οὐ [παντὸς ἀνδ]ρὸς στρηῆνος ὑπενέγκαι τύχης
 κακ . [.....] περικατουρίωσε δέ,
 ὡσπερ ὄν[ος ἐγκρατ]ῶς φέρων τὸ φορτίον.
 χαλεπὸν δυ [.....] νιωντα τὴν τύχην 10
 ῥάως ἐνεγκ[εῖν, χαλε]πὸν· εἶθ', ὅταν φέρειν
 αὐτὴν κατὰ τρ[όπο]ν μὴ δυνηθῶσιν τι[ες,
 χειμαζόμεν[οι στ]έγουσι τὴν ἀνθαδία[ν
 οὐ τω φέρειν τ[ὸ προ]ᾶγμα καὶ λέγειν καλῶς
 καὶ πάντα [.....] . . . . . καὶ νοῦν ἔχε[15
 καὶ χρηστοήθης γε [.....] . . . . . ἂν δὲ μή
 [.....] . . στρέψασα . . . . . τύχη[
 τούτου δὲ χαλκοῦ φαιν . . . . . [.
 [.] . ς ἐπιτηδὲς παντ . . ε . . . . . [.
 [τ]ύχην τρόπον νοῦν ὄψιν [ἀκοήν 20
 [σ]ύμφωνος αὐτῷ γεγον . . [.
 πολλάκι τὰ μὲν δοχθέντα τ[
 [.]ων . . δοκ [.....] νδε[
 [φ]ύσει γεγόμενα νῦν δοκεῖ . . . . . [.

(sequuntur Theophr. et Demosth.)

MENANDROY

XIX (deest apud PACK)

5].....[
 ].....[
 ].....[
 ].....[
 ]αν ἔφν
 ]ν μηδὲ την[. . .] ν [. . . .] ν
 ]κλέου[ς
 ]ατων ἔκτον [. . . .] οφ . ἐπει
 Φιλ]ήμονος
 10 ὡς ἤδὺ δούλοισι, δεσπότας χρηστοὺς λαβεῖν
 καὶ δεσπόταισι, δοῦλον εὐμενῆ λαβεῖν
 Ἄντιφάνους
 δούλω γὰρ οἷμαι πατρίδος ἔστερημένῳ
 χρηστός γενόμενος δεσπότης ἐστὶν πατρὸς.

XX (deest apud PACK)

Col. 1] . . αι κακηῖ
 ] . δυστυχεῖν
 ] . εμηχεν τύχη
 ] τρη . . . σεν . . . ας νοσεῖν
 5]οις
 ] . . . . . θετο

]γοις ἔχειν

]οντ . . ν

(sequuntur hexametri 20)

(praecedunt hexametri 8)

Col. 2

ἀλλ' ὡς μὲν ἐφν[

μέλλω . . . . .[

ἐπισ. πε . αι γὰρ ὡς[

τοτ. γμαθησει χρυ[σόν

δεῖ γὰρ γυναῖκα τ[

πρῶτον μὲν ἀνήρ .[

ἐκ τοῦ μεγίστου κ[

πρὸς τὴν ἐκείνου[

πράξασαν αὐτήν[

ἔπειτα πλοῦτον μη[

δ

10

ΧΑΡΗΤΟΣ ΓΝΩΜΑΙ

I (155 PACK)

A

τὰ κ]αλὰ καὶ δίκαι[α δρᾶν

]· δόξα ἀγήρα[τος

]σι, παῖ, πατρὸς γερ[αιτέρου.

]φ σωφρονεστέρ[φ

ἔ]λπίζε τιμῶν το,ὺς θεοὺς πράξειν [καλῶς.

ἔ]μποιεῖν τὸν Ἥρα[κλῆ

ΧΑΡΗΤΟΣ ΓΝΩΜΑΙ Ι 1-21

γονεῖς ἀεὶ θεοῖσιν ἐ/ξ ἴσου σέβου. [
 ὀργὴν ἑταίρων καὶ φίλων πειρῶ φέρειν
 ]ων μὴ κακῶνγι[
 ἔργων πονηρῶν, χειρ' {α} ἐλευθέραν ἔχε. 10
 ]. . . μὴ προ[άσ]σει[ν] κακ[ῶς]. B
 ]. α . ἠδικημένος
 ]εὐμαρέστερος
 ]. ἰσθῆναι κακο[.]
 ]τὰ ψευδῆ λέγειν 15
 ]τᾶληθῆ λέγων
 ]ν τοῖς φίλοισιν εὐμαρῶ[ς
 μὴ τοὺς κακοῦς οἴκτειρε πράσσοντας κακῶς
 βέ]βαιος ἠτυχηκότι
 ὀργῆς ἕκατι κρυπ<τ>ὰ μὴ ἐκφά<ι>ν<η>ς φίλοιν 20
 ]οιον προμηθίας

ΧΑΡΗΤΟΣ ΓΝΩΜΑΙ

γλώσσης μάλιστα, πιαντ,αχοῦ πειροῶ κρατειν,
 δ καὶ γέροντι κα,ι νεώ,ι τιμὴν φέρει.
 ἢ γλώσσα σιγὴν καιριλί,αγ κεκτημένη.

25] . . . θυμοῦ λαβεῖν
 ] . . . . . βλάβην φέρει
 ] . . . [.] . [.] ἀιθρόπους ἔχειν
 ] . . . . ιη νομίζεται
 ] ν ἐκφοβούμενο[ς
 30] . . θῶν τύχη
 ] . ἐκφ[. .] υς ὄλων
 ] . . συντελεῖ τύχη

ϸ λύσιν πονηρῶ[ν
 ἐσθλοῖσι δαίμων[
 35 . φηνελε[.] ι . ητ[
 μόνη[
 κ[ρ]ήνη γὰρ[
 ἢ μὴ λέγε ἐν [. .] η[
 μηθενὸς αμ[
 40 ὁ μὴ λέγων[
 [.] . μ[.] η χαρι[
 βλαπ[τ

πλουτο .[	
[.] . [.]εσμα[	
[.] . [.] . . τ .[	45
[.] . [.]αδ . .[	
[.] . [.] . . . η[	
[μ]η[δ]ἐν ποιειν[	
[.] . . [ἐ]ξυβρι[ζ]ει[	
[.] α . [.] ευχενσ[	50
[.] . [.....] ω[. . .	
[.....]παι[	D
[.....]δει φρε[	
[.....] . και[	
[.....]σσει[	55
[.....]ε .[	E
[.....]ινε[	
[.....]ρ .[	F

II

δαπάνην ἄκαιρον μηδαμῶς προσίεσο,
 γαστρὸς δὲ πειρῶ πᾶσαν ἡγίαν κρατεῖν.
 μόνη γὰρ ὧν πέπονθεν οὐκ ἔχει χάριν,
 ἀεὶ δὲ τοῦ δέοντος ἐνδεῖται πλέον.

ΧΑΡΗΤΟΣ ΓΝΩΜΑΙ

Ἐδστις δὲ γαστροῦ μὴ κρατεῖν ἐπίσταται,
οὗτος τὰ πλείω τῶν κακῶν ἔχει κακά.

III

μὴ φθόνει τοῖς εὐτυχοῦσι, μὴ δοκῆς εἶναι κακός.

MENANDRI SENTENTIAE

E CODICIBVS BYZANTINIS DVCTAE

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Ἄνθρωπον ὄντα δεῖ φρονεῖν τάνθρώπινα.
Ἀναφαίρετον κτῆμ' ἐστὶ παιδεία βροτοῖς.
Ἄει τὸ λυποῦν ἐκδίωκε τοῦ βίου.
Ἄυτά σε διδάσκει τοῦ βίου τὰ πράγματα.
Ἄθνατον ἔχθραν μὴ φύλαττε θνητὸς ὢν. 5
Ἄπαξ ἀκοῦσαι τοὺς ἐλευθέρους καλόν.
Ἄ ψέγομεν ἡμεῖς, ταῦτα μὴ μιμώμεθα.
Ἄπαν τὸ κέρδος ἄδικον <ὄν> φέρει βλάβην.
Ἄπαντα καιρῷ χάριν ἔχει τρυγώμενα.
Ἄνθρωπος ὢν μέμνησο τῆς κοινῆς τύχης. 10
Ἄδικον τὸ λυπεῖν τοὺς φίλους ἐκουσίως.
Ἄχάριστος, ὅστις εὖ παθῶν ἀμνημονεῖ.
Ἄγει δὲ πρὸς φῶς τὴν ἀλήθειαν χρόνος.
Ἄγαθὸν μέγιστον ἢ φρόνησις ἐστ' αἰεί.
Ἄνδρὸς τὰ προσπίπτοντα γενναίως φέρειν. 15

MENANDPOY

- Ἄγει τὸ θεῖον τοὺς κακοὺς πρὸς τὴν δίκην.
Ἄβουλία γὰρ πολλὰ βλάπτονται βροτοί.
Ἄνθρωπον ὄντα σαυτὸν ἀναμίμησκ' αἰεί.
Ἄνεξέταστον μὴ κόλαζε μηδένα.
- 20 Ἄφεις τὰ φανερὰ μὴ δίωκε τὰφανῆ.
Ἄνῆρ πονηρὸς δυστυχεῖ, κἂν εὐτυχῆ.
Ἄνθρωπος ὢν γίνωσκε τῆς ὀργῆς κρατεῖν.
Ἄπαντας αὐτῶν κρείσσονας ἀνάγκη ποιεῖ.
Ἄισχρὸν δὲ μηδὲν προὔττε, μηδὲ μάνθανε.
- 25 Ἄνδρὸς πονηροῦ φεῦγε συνοδίαν αἰεί.
Ἄνδρῶν δὲ φαύλων ὄρκον εἰς ὕδωρ γράφε.
Ἄνδρὸς χαρακτήρ ἐκ λόγου γνωρίζεται.
Ἄνδρὸς δικαίου καρπὸς οὐκ ἀπόλλυται.
Ἄνῆρ δὲ χρηστὸς χρηστὸν οὐ μισεῖ ποτε.
- 30 Ἄνθρωπος ἀτυχῶν σώζεθ' ὑπὸ τῆς ἐλπίδος.
Ἄνῆρ γὰρ ἄνδρα καὶ πόλις σώζει πόλιν.
Ἄνῆρ ἄριστος οὐκ ἂν εἴη δυσγενής.
Ἄνδρὸς πονηροῦ σπλάγγνον οὐ μαλάσσεται.

- Ἄνδρὸς κακῶς πράττοντος ἐκποδὸν φίλοι.
 Ἀλαζονείας οὔτις ἐκφεύγει δίκην. 35
 Ἀσυλλόγιστόν ἐστιν ἡ πονηρία.
 Ἄνῆρ δίκαιός ἐστιν οὐχ ὁ μὴ ἀδικῶν,
 ἀλλ' ὅστις ἀδικεῖν δυνάμενος μὴ βούλεται.
 Ἄπαντ' ἀφανίζει γῆρας, ἰσχὺν σώματος,
 ἀκοήν, ὄρασιν, κάλλος, οὐκέθ' ἡδονή. 40
 Ἄριστόν ἐστι πάντ' ἐπίστασθαι καλά.
 Αἰεὶ δ' ὁ σωθεὶς ἐστιν ἀχάριστος φύσει·
 ἄμ' ἠλέηται καὶ τέθνηκεν ἡ χάρις.
 Ἄνευ προφάσεως οὐδὲν ἀνθρώποις κακόν.
 Ἄνελεύθεροι γάρ εἰσιν οἱ φιλάργυροι. 45
 Ἄρ' ἐστὶ θυμοῦ φάρμακον χρηστὸς λόγος;
 Ἄπαντας εὖ πράττοντας ἠδομαι φίλους.
 Ἄ μὴ προσήκει μήτ' ἄκουε μήθ' ὄρα.
 Ἄνῆρ ἀχάριστος μὴ νομιζέσθω φίλος.
 Ἄπαντας ἡ παιδεύσεις ἡμέρους τελεῖ. 50

MENANDPOY

Αἰ δ' ἐλπίδες βόσκουσι τοὺς κενοὺς βροτῶν.
 Αὐτὸς πενωθεὶς τοῖς ἔχουσι μὴ φθόνει.
 Ἐστὶ πάντων ἀγροπνία καλλίστατον;
 Ἐστὶ συγγενές τι λύπη καὶ βίος;
 55 Ἀρχῆς τετευχῶς ἴσθι ταύτης ἄξιος.
 Ἄνηρ ὁ φεύγων καὶ πάλιν μαχήσεται.
 Ἄπαντές ἐσμεν εἰς τὸ νουθετεῖν σοφοί,
 αὐτοὶ δ' ἁμαρτάνοντες οὐ γινώσκομεν.
 Ἄρεσκε πᾶσι καὶ σὺ μὴ σαυτῶ μόνῳ.
 60 Ἄνουθέτητόν ἐστιν ἡ παρρησία.
 Ἄνηρ ἄβουλος εἰς κενὸν μοχθεῖ τρέχων.
 Ἄνηρ δίκαιος πλοῦτον οὐκ ἔχει ποτέ.
 Ἀρχὴν νόμιζε τὸν θεὸν † φοβεῖσθαι.
 Ἄνδρῶν δικαίων ἔρχε' εἰς σωτηρίαν.
 65 Ἄνευ δὲ λύπης οὐδὲ εἰς βροτῶν βίος.
 Ἄδίκους φίλοισιν ἢ κακοῖς μὴ συμπλέκου.
 Ἄνηρ δ' ἄβουλος ἡδοναῖς θηρεύεται.

- Ἀρχῆς ἀπάσης ἡγεμὼν ἔστω λόγος.
 Ἄρετῆς ἀπάσης σεμνὸς ἡγεῖται λόγος.
 Ἀνθαίρετος λύπη ἴστιν ἢ τέκνων σπορά. 70
 Ἄνδρὸς καλῶς πράττοντος ἐγγυὸς οἱ φίλοι.
 Ἄξει ἀλύπως τὸν βίον χωρὶς γάμου.
 Ἀβέβαιός ἐστι πλοῦτος, εἴαν τις εὖ φρονῆ.
 Ἄν εὖ φρονῆς, τὰ πάντα γ' εὐδαίμων ἔσῃ.
 Ἄλλος καθεύδων ἤδετ', ἄλλος ἐσθίων. 75
 Ἀνάπανσις ὕπνος ἐστὶ πάντων τῶν κακῶν.
 Ἄει πονηρόν ἐστι τὰνθρώπων γένος.
 Ἄρεσκε πλήθει καθ' ἓνα φιλοτιμούμενος. 78
 <Ἄγει τὸ θεῖον τοὺς κακοὺς πρὸς τὴν δίκην,> 16
 ἀλλ' ἡλλάγη τὸ λεχθὲν ἐν τῷ νῦν βίῳ· 79
 ἄγει τὸ θεῖον τοὺς κακοὺς πρὸς τὰγαθά. 80
 Ἄπασι<ν> ἡμῖν ἢ συνείδησις θεός.
 Ἀνώμαλοι πλάστιγγες ἀστάτου τύχης.
 Ἄγει πονηρὰ πράξις εἰς κακὸν κλέος.
 Ἄγρυπνον ὄμμα τοὺς λογισμοὺς εἰσβλέπει.
 Ἄνῆρ ἀπειθῆς εἰς ἐχθρῶν πίπτει δόλους, 85
 αὐτὸς γὰρ οἶδεν οὐδὲ<ν> εἰς τὸ συμφέρον.
 Ἀπῆλθεν οὐδεὶς τῶν βροτῶν πλοῦτον φέρων.
 Ἄκουε πάντα καὶ λάλει καιρῷ, φίλος.

MENANDROY

- Ἀφίλητος εἶναι μὴ θελήσης ἐν βίῳ.
 90 Ἄμεινόν <ἐστιν> ἀνδρὶ μὴ γαμετὴν {ἐκ}τρέφειν.
 Ἄμελοῦντα τοῦ ζῆν οὐκ ἔνεστ' εὐσχημονεῖν.
 Ἄκμῃ τὸ σύνολον οὐδὲν ἄνθους διαφέρει.
 Ἄει κράτιστόν ἐστι τὰσφαλέστατον.
 Ἄγαθὰ προθύμως καὶ λάλει καὶ μάνθανε.
 95 Ἄκουε πάντων, ἐκλέγου δ' ἃ συμφέρει.
 Βέβαιον οὐδὲν ἐστιν ἐν θνητῷ βίῳ.
 Βιοῦν ἀλύπως θνητὸν ὄντ' οὐ ῥάδιον.
 Βέλτιστε, μὴ τὸ κέρδος ἐν πᾶσι σκόπει.
 Βραδὺς πρὸς ὀργὴν <κ>ἀγκρατῆς φέρειν γενοῦ.
 100 Βέβαιος ἴσθι καὶ βεβαίους χρῶ φίλοις.
 Βάδιζε τὴν εὐθειαν, ἵνα δίκαιος ᾦς.
 Βούλου δ' ἀρέσκειν πᾶσι, μὴ σαυτῷ μόνῳ.
 Βίον πορίζου πάντοθεν πλὴν ἐκ κακῶν.
 Βουλόμεθα πλουτεῖν πάντες, ἀλλ' οὐ δυνάμεθα.
 105 Βιοῖ γὰρ οὐδεὶς ὄν προαιρεῖται βίον.
 Βίος κέκληται δ' ὡς βία πορίζεται.

- Βροτοῖς ἅπασιν ἡ συνείδησις θεός.
 Βίου δικαίου γίγνεται τέλος καλόν.
 Βουλῆς γὰρ ὀρθῆς οὐδὲν ἀσφαλέστερον.
 Βροτοῖς ἅπασι κατθανεῖν ὀφείλεται. 110
 Βουλὴν ἅπαντος πράγματος προλάβανε.
 Βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμὸς εἰς ὀργὴν πεσών.
 Βούλου γονεῖς πρότιστον ἐν τιμαῖς ἔχειν.
 Βοηθὸς ἴσθι τοῖς καλῶς εἰργασμένοις.
 Βίος βίου δεόμενος οὐκ ἔστιν βίος. 115
 Βέλτιόν ἐστι σῶμά γ' ἢ ψυχὴν νοσεῖν.
 Βίου σπάνις πέφυκεν ἀνδράσιν γυνή.
 Βίον καλὸν ζῆς, ἂν γυναῖκα μὴ τρέφης.
 Βλάβος φέρει σοι κέρδος ἄδικον † ἅπαν.
 Βίος ἐστίν, ἂν τις τῷ βίῳ χαίρη βιῶν. 120
 Βλέπων πεπαίδευμ' εἰς τὰ τῶν ἄλλων κακά.
 Βακτηρία γὰρ ἐστι παιδεία βίου.

MENANDROY

- † Βίος μὲν οὐδείς σκαιὸν ἔργον εἰσφέρει. †
 Βραβεῖον ἀρετῆς ἐστὶν εὐπαιδευσία.
- 125 Βουλὴν γερόντων πᾶσαν εἰς προᾶξιν λαβέ.
 Βουλῆς ἄμεινον οὐδέν ἐστιν ἐν βίῳ.
 Βουλῇ πονηρᾷ μηδ' ὅλως κρατεῖν θέλε.
 Βίος πονηρὸς εἰς κακὸν φέρει τέλος.
 Βέβαιος οὐδείς ἄρτι τῶν φίλων μένει.
- 130 Βαβαὶ τὸ μικρὸν ὄμμα πῶς πολλὰ βλέπει.
 Βίον κρατύνει μῦθος ἢ χρυσὸς βροτοῦ.
 † Βάρος μολίβδου καὶ κακῶν βροτῶν ἴσον. †
 Βούλου τὸ πρῶτον εὐσεβεῖν πρὸς τὸν θεόν.
 Βουλῇ πονηρᾷ χρηστὸν οὐκ ἔχει τέλος.
- 135 Βάδισμα καὶ στόλισμα σύμμετρον φέρε.
 Γλώσσης μάλιστα πανταχοῦ πειρῶ κρατεῖν.
 Γαστρὸς δὲ πειρῶ πᾶσαν ἡνίαν κρατεῖν.
 Γίνωσκε σαντὸν νουθετεῖν ἄλλους θέλων.
 Γυναιξὶ πάσαις κόσμον ἢ σιγὴ φέρει.
- 140 Γυναικὸς ἐσθλῆς ἐστὶ σῶζειν οἰκίαν.
 Γυνὴ γὰρ οἴκῳ πῆμα καὶ σωτηρία.
 Γυναικὶ μὴ πίστευε τὸν σαντοῦ βίον.
 Γυνὴ γὰρ οὐδέν οἶδε πλὴν ὃ βούλεται.

- Γέλωσ ἄκαιρος κλανθμάτων παραίτιος.
 Γῆ πάντα τίκτει καὶ πάλιν κομίζεται. 145
 Γέρων ἐραστής ἐσχάτη κακὴ τύχη.
 Γαμεῖν ὁ μέλλων εἰς μετάνοιαν ἔρχεται.
 Γυναικὶ κόσμος ὁ τρόπος, οὐ τὰ χρυσία.
 Γυνὴ δικαία τοῦ βίου σωτηρία.
 Γυναικὸς ἐσθλῆς ἐπιτυχεῖν οὐ ῥάδιον. 150
 Γυναῖκα θάπτειν κρεῖσσόν ἐστι<ν> ἢ γαμεῖν.
 Γράμματα μαθεῖν δεῖ καὶ μαθόντα νοῦν ἔχειν.
 Γυνὴ τὸ σύνολόν ἐστι δαπανηρὸν φύσει.
 Γάμει δὲ μὴ τὴν προῖκα, τὴν γυναῖκα δέ.
 Γυνὴ δὲ χρηστὴ πηδάλιόν ἐστ' οἰκίας. 155
 Γήρως δὲ φαύλου τίς γένοιτ' ἂν ἐντροπή;
 Γυναικὶ δ' ἄρχειν οὐ δίδωσιν ἢ φύσις.
 Γνώμαι δ' ἀμείνους εἰσὶ τῶν γεραιτέρων.
 Γάμος γὰρ ἀνθρώποισιν εὐκταῖον κακόν.
 Γαμεῖν δὲ μέλλων βλέπον εἰς τοὺς γείτονας. 160
 Γύμναζε παῖδας· ἄνδρας οὐ γὰρ γυμνάσεις.

MENANDROY

- Γονεῖς δὲ τίμα καὶ φίλους εὐεργέτει.
 Γυνὴ δ' ὄλως οὐ συμφέρον βουλεύεται.
 Γνώμη γερόντων ἀσφαλεστέρα νέων.
 165 Γελᾷ δ' ὁ μῶρος, κἄν τι μὴ γελοῖον ᾗ.
 Γυνὴ γυναικὸς πώποτ' οὐδὲν διαφέρει.
 Γυνὴ <δὲ> κολακεύει σε τοῦ λαβεῖν χάριν.
 Γέρον γενόμενος μὴ γάμει νεωτέραν.
 Γλώσση ματαία ζημία προστρέβεται.
 170 Γνώμης γὰρ ἐσθλῆς ἔργα χρηστὰ γίνονται.
 Γυναικὶ μὴ πίστευε μηδ' ὅταν θάνῃ.
 Γέλωσ τὰ σεμνὰ τοῦ βίου τοῖς σώφροσιν.
 Γνωρίζεται πᾶς ἐκ χιτῶνος τὸν βίον.
 Δίκαιος εἶναι μᾶλλον ἢ χρηστὸς θέλε.
 175 Δεῖ τοὺς φιλοῦντας πίστιν, οὐ λόγους ἔχειν.
 Δοῦλος πεφυκὼς εὐνόει τῷ δεσπότη.
 Δύσμορφος εἶην μᾶλλον ἢ καλὸς κακός.
 Δίκαιον εὖ πράττοντα μεμνησθαι θεοῦ.
 Δίκαιος ἴσθι, ἵνα δικαίων δὴ τύχῃς.

Διπλῶς ὀρῶσιν οἱ μαθόντες γράμματα.	180
Δύναμις πέφυκε τοῖς βροτοῖς τὰ χρήματα.	
Δύναται τὸ πλουτεῖν καὶ φιλανθρώπους ποιεῖν.	
Δὺς ἔξαμαρτεῖν ταῦτόν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ.	
Διάλνε, μὴ σύγκρουε μαχομένους φίλους.	
Δρυὸς πεσοῦσης πᾶς ἀνὴρ ξυλεύεται.	185
Δοὺς τῇ τύχῃ τὸ μικρὸν ἐκλήψῃ μέγα.	
Δεῖ τοὺς μὲν εἶναι δυστυχεῖς, τοὺς δ' εὐτυχεῖς.	
Δίκαια δράσας συμμάχους ἔξεις θεούς.	
Δεινότερον οὐδὲν ἄλλο μητριᾶς κακόν.	
Δειλοῦ γὰρ ἀνδρὸς δειλὰ καὶ φρονήματα.	190
Δέσποινα γὰρ γέροντι νυμφίῳ γυνή.	
Δίωκε δόξαν κἀρετήν, φεῦγε ψόγον.	
Δίκαιος ἂν ᾗς, τῷ τρόπῳ χρήσῃ νόμῳ.	
Δειναὶ γὰρ αἱ γυναιῖκες εὐρίσκειν τέχνας.	
Δόλιον <γὰρ> ἀνδρα φεῦγε παρ' ὄλον τὸν βίον.	195
Δαίμων ἐμαντῷ γέγονα γήμας πλουσίαν.	

MENANDROΥ

- Δούλου γὰρ οὐδὲν χειρὸν οὐδὲ τοῦ καλοῦ.
 Δίδου πένησιν ὡς λάβης θεὸν δότην.
 Δίκαιον ὀρθῶς καὶ δικαίως †δικάση.
 200 †Δήμους σοφῶν ὄδευε† καὶ χάριν τύχης.
 Διὰ τῆς σιωπῆς πικρότερον κατηγορεῖ.
 Δυσπαρακολούθητόν τι πράγμα' ἐστὶν τύχη.
 Διὰ τὰς γυναῖκας πάντα τὰ κακὰ γίγνεται.
 Δις πρὸς τὸν αὐτὸν αἰσχρὸν †προσκοῦσαι λίθον.
 205 Δίκαιος ἐὰν ᾗς, πανταχοῦ †λαληθήση.
 Δίκαιος ἀδικεῖν οὐκ ἐπίσταται τρόπος.
 Δοῦλος †γεγονὼς ἐτέρῳ δουλεύειν φοβοῦ.
 Δίκαιος ἴσθι καὶ φίλοισι καὶ ξένοις.
 Διὰ πενίαν <σὺ> μηδενὸς καταφρόνει.
 210 Ἐπαινον ἔξεις, ἂν κρατῆς ὧν δεῖ κρατεῖν.
 Ἐρως δίκαιος καρπὸν εὐθέως φέρει.
 Ἐσθλῷ γὰρ ἀνδρὶ †ἐσθλὰ καὶ διδοῖ θεός.
 Ἐλπίζε τιμῶν τοὺς θεοὺς πράξειν καλῶς.
 Ἐν ταῖς ἀνάγκαις χρημάτων κρείττων φίλος.

- Ἐλεύθερον φύλαττε τὸν σαντοῦ τρόπον. 215
 Ἐπ' ἀνδρὶ δυστυχοῦντι μὴ πλάσης κακόν.
 Εὐχῆς δικαίας οὐκ ἀνήκοος θεός.
 Ἐκ τῶν γυναικῶν ὄλλυται κόσμος μέγας.
 Ἐν τοῖς κακοῖς δὲ τοὺς φίλους εὐεργέτει.
 Ἔργων πονηρῶν χειρ' ἔλευθέραν ἔχε. 220
 Ἐκ τῶν πόνων τοι τὰγάθ' αὔξεται βροτοῖς.
 Ἐν νυκτὶ βουλή τοῖς σοφοῖσι γίγνεται.
 Ἐνεγκ' ἀτυχίαν καὶ βλάβην εὐσχημόνως.
 Ἐχθροὺς ἀμόνου μὴ ἔπι τῇ σαντοῦ βλάβη.
 Ἔστιν Δίκης ὀφθαλμὸς ὃς τὰ πάνθ' ὄρα. 225
 Εὐτολμος εἶναι κρῖνε, τολμηρὸς δὲ μή.
 Ἐφόδιον εἰς τὸ γῆρας αἰεὶ κατατίθου.
 Ἐρωτα παύει λιμὸς ἢ χαλκοῦ σπάνις.
 Εὐτακτον εἶναι τὰλλότρια δειπνοῦντα δεῖ.
 Ἐαυτὸν οὐδεὶς ὁμολογεῖ κακοῦργος ὢν. 230
 Ἐν πλησμονῇ τοι Κύπρις, ἐν πεινῶσι δ' οὔ.

- Ἐνεῖσι καὶ γυναιξὶ σὺφρονες τρόποι.
 Ἐν γὰρ γυναιξὶ πίστιν οὐκ ἔξεστ' ἰδεῖν.
 Ἐλευθέρου γάρ ἐστι τάληθῆ λέγειν.
 235 Ἔστιν τι κὰν κακοῖσιν ἠδονῆς μέτρον.
 Ἐνιοὶ κακῶς φρονοῦσι πράττοντες καλῶς.
 Ἐχθροῖς ἀπιστῶν οὔ ποτ' ἂν πάθοις βλάβην.
 Ἐὰν δ' ἔχωμεν χρήμαθ', ἔξομεν φίλους.
 Ἐχθροῦ παρ' ἀνδρὸς οὐδέν ἐστι χρήσιμον.
 240 Εὐκαταφρόνητός ἐστι σιγηρὸς τρόπος.
 Εἷς ἐστι δοῦλος οἰκίας ὁ δεσπότης.
 Ἐμπειρία γὰρ τῆς ἀπειρίας κρατεῖ.
 Ἐπιλανθάνονται πάντες οἱ παθόντες[†] εὖ,
 ἔνιοι δὲ καὶ μισοῦσι τοὺς εὐεργέτας.
 245 Εἰ μὴ φυλάσσεις μίκρ', ἀπολεῖς τὰ μείζονα.
 Εἰ θνητὸς εἶ, βέλτιστε, θνητὰ καὶ φρόνει.
 Εὐχον δ' ἔχειν τι, κὰν ἔχῃς, ἔξεις φίλους.
 Ἔστι<ν> τὸ τολμᾶν, ὦ φίλ', ἀνδρὸς οὐ σοφοῦ.
 † Εὐπείστον ἀνὴρ δυστυχῆς καὶ λυπούμενος.†

- Ἐξ ἡδονῆς γὰρ φύεται τὸ δυστυχεῖν. 250
 Ἐλεινότετόν μοι φαίνεται ἄτυχία φίλου.
 Ἐν μυρίοισι τὰ καλὰ γίγνεται πόνοις.
 Ἐννοῦχος ἄλλο θηρίον τῶν ἐν βίῳ.
 Ἐλπίζε πάντα μέχρι γήρως θνητὸς ὢν.
 Εἰς τὰς μεταβολὰς δεῖ σε τῆς τύχης σκοπεῖν. 255
 Ἔργοις φιλόπονος ἴσθι, μὴ λόγοις μόνον.
 Εὐρεῖν τὸ δίκαιον πανταχῶς οὐ ῥάδιον.
 Ἐνίοις τὸ σιγᾶν κρεῖπτόν ἐστι τοῦ λαλεῖν.
 Ἐν παντὶ δεῖ τρόπῳ τὸν ἄνδρα <γ> εὖ φρονεῖν.
 Ἐσθλοῦ γὰρ ἀνδρὸς γῆρας εὐπροσήγορον. 260
 Εἰσὶ <ν> καταφυγὴ πᾶσιν οἱ χρηστοὶ φίλοι.
 Ἔχει τὸ πικρὸν τῆς γεωργίας γλυκύ.
 Ἐν πλησμονῇ μέγιστον ἡ Κύπρις κράτος.
 Εἰκὼν δὲ βασιλεύς ἐστὶν ἔμψυχος θεοῦ.
 Ἐν δ' εὐπροσηγόροισιν ἔστι τις χάρις. 265
 Ἐλεγχε σαυτὸν ὅστις εἰ πράττων κακῶς.
 Ἐν ἀργύρῳ μάλιστα κρίνεται τρόπος.
 † Ἔχε δὲ μᾶλλον συνεσταλμένην γλῶσσαν. †

- Ζήσεις βίον κράτιστον, ἣν θυμοῦ κρατῆς.
 270 Ζήτει σεαυτῶ καταλιπεῖν εὐδοξίαν.
 Ζήτει γυναῖκα σύμμαχον τῶν πραγμάτων.
 Ζῶμεν πρὸς αὐτὴν τὴν τύχην οἱ σώφρονες.
 Ζῶμεν γὰρ οὐχ ὡς θέλομεν, ἀλλ' ὡς δυνάμεθα.
 Ζῆθι προσεχόντως ὡς μακρὰν ἐγγὺς βλέπων.
 275 Ζήλου τὸν ἐσθλὸν ἄνδρα καὶ τὸν σώφρονα.
 Ζωῆς πονηρᾶς θάνατος αἰρετώτερος.
 Ζῆν βουλόμενος μὴ πρᾶττε θανάτου γ' ἄξια.
 Ζῆλος γυναικὸς πάντα πυρπολεῖ δόμον.
 Ζῆν ἠδέως οὐκ ἔστιν ἀργὸν καὶ κακόν.
 280 Ζῆν αἰσχρόν, οἷς ζῆν ἐφθόνησεν ἡ τύχη.
 Ζήτει <δὲ> συνάγειν ἐκ δικαίων τὸν βίον.
 Ζευχθεὶς γάμοισιν οὐκέτ' ἔστ' ἐλεύθερος.
 Ζῆν οὐκ ἔδει γυναῖκα κατὰ πολλοὺς τρόπους.
 Ζῶμεν ἀλογίστως προσδοκοῦντες μὴ θανεῖν.
 285 Ζῆσον μετρήσας τὸν βίον πρὸς τὸν χρόνον.
 Ἡ ζῆν ἀλύπως, ἢ θανεῖν εὐδαιμόνως.

- Ἦθη πονηρὰ τὴν φύσιν διαστρέφει.
 Ἦθος πονηρὸν φεῦγε καὶ κέρδος κακόν.
 Ἡ γλῶσσα πολλοὺς εἰς ὄλεθρον ἤγαγεν.
 Ἦδιστόν ἐστιν τῶν ὑπαρχόντων κρατεῖν. 290
 Ἦδιστόν ἐστιν εὐτυχοῦντα νοῦν ἔχειν.
 Ἦ λέγε τι σιγῆς κρεῖττον ἢ σιγῆν ἔχε.
 Ἦξει τὸ γῆρας πᾶσαν αἰτίαν φέρον.
 Ἡ γλῶσσ' ἀμαρτάνουσα τάληθῆ λέγει.
 Ἡ φύσις ἐκάστῳ τοῦ γένους ἐστὶν πατρίς. 295
 Ἦθος προκρίνειν χρημάτων γαμοῦντα δεῖ.
 Ἡ δ' ἀρπαγὴ μέγιστον ἀνθρώποις κακόν.
 Ἡ φύσις ἀπάντων τῶν διδαγμάτων κρατεῖ.
 Ἦθους δικαίου φαῦλος οὐ ψάυει λόγος.
 Ἦ μὴ γάμει τὸ σύνολον ἢ γαμῶν κράτει. 300
 Ἡ πατρίς, ὡς ἔοικε, φίλτατον βροτοῖς.
 Ἡ δὲ παράκαιρος ἡδονὴ τίκει βλάβην.
 Ἦδύ γε δικαίους ἀνδρας εὐτυχεῖν ὄρᾱν.
 Ἦθους δὲ βάσανός ἐστιν ἀνθρώποις χρόνος.

- 305 Ἡ γλῶσσα πολλῶν ἐστὶν αἰτία κακῶν.
 Ἡ δεῖ σιωπᾶν ἢ λέγειν ἀμείνονα.
 Ἡ γὰρ σιωπὴ τοῖς σοφοῖσιν ἀπόκρισις.
 Ἡ γὰρ σιωπὴ μαρτυρεῖ τὸ μὴ θέλειν.
 Ἡ μωρία δίδωσιν ἀνθρώποις κακά.
 310 Ἡθὴ μετέρχου τὰ προσήκοντα ξένοις.
 Ἡ κοιλία καὶ πολλὰ χωρεῖ κώλῖγα.
 Ἡ δοῦσα πάντα καὶ κομίζεται φύσις.
 † Ἡ πενία δ' ἀγνώμονάς γε τοὺς πολλοὺς ποιεῖ. †
 Ἡδύ γε πατὴρ φρόνησιν ἀντ' ὀργῆς ἔχων.
 315 Ἡ δὲ μετάνοια γίγνεται ἀνθρώποις κρίσις.
 Ἡ μὴ ποιεῖ τὸ κρυπτόν ἢ μόνος ποιεῖ.
 Ἡ δ' ἀργία πέφυκεν ἀνθρώποις κακόν.
 Ἡ γλῶσσά σου χαλινὸν † ἔχέτω ἢ εὐκόπως λάλει.
 Ἡθος κακοῦργον † μακρὰν οἰκίζει θεοῦ.

- Ἦθη τὰ πάντων ἐν χρόνῳ πειράζεται. 320
 Θεὸν σέβου καὶ πάντα πράξεις εὐθέως.
 Θεὸν προτίμα, δεύτερον δὲ τοὺς γονεῖς.
 Θάλασσα καὶ πῦρ καὶ γυνή τρίτον κακόν.
 Θέλων καλῶς ζῆν μὴ τὰ τῶν φαύλων φρόνει.
 Θησαυρός ἐστι τῶν κακῶν κακὴ γυνή. 325
 Θυμὸν πονηρὸν ἐκφυλάσσου παντελῶς.
 Θεὸς πέφυκεν, ὅστις οὐδὲν δρᾷ κακόν.
 Θησαυρός ἐστι τοῦ βίου τὰ πράγματα.
 Θέλομεν καλῶς ζῆν πάντες, ἀλλ' οὐ δυνάμεθα.
 Θεὸς συνεργὸς πάντα ποιεῖ ῥαδίως. 330
 Θεοὶ μέγιστοι τοῖς φρονοῦσιν οἱ γονεῖς.
 Θορύβους ὀχλώδεις φεῦγε καὶ παροινίας.
 Θέλω τύχης σταλαγμὸν ἢ φρενῶν πίθον.
 Θεοῦ πέφυκε δῶρον εὐγνώμων τρόπος.
 Θεὸς δὲ τοῖς ἀργοῖσιν οὐ παρίσταται. 335

Θνητὸς πεφυκῶς μὴ φρόνει <γ'> ὑπέρθεα.
 Θεράπευε τὸν δυνάμενον αἰεὶ σ' ὠφελεῖν.
 Θεῶν ὄνειδος τοὺς κακοὺς εὐδαιμονεῖν.
 Θυμῷ χαρίζου μηδὲν ἄνπερ νοῦν ἔχῃς.
 340 Θεοσία μεγίστη τῷ θεῷ τό <γ'> εὐσεβεῖν.
 Θεῷ μάχεσθαι δεινὸν ἔστι καὶ τύχη.
 Θεῶν ἀπάντων ἀγριωτέρα γυνή.
 Θνητὸς πεφυκῶς τοῦπίσω πειρῷ βλέπειν.
 Θεοῦ γὰρ οὐδεὶς χωρὶς εὐτυχεῖ βροτῶν.
 345 Θεοῦ δὲ πληγὴν οὐχ ὑπερπηδᾷ βροτός.
 Θνητὸς πεφυκῶς μὴ γέλα τεθνηκότα.
 Θεὸν ἐπιορκῶν μὴ δόκει λεληθέναι.
 Θυμοῦ κρατῆσαι κάπιθυμίας καλόν.
 Θεοῦ θέλοντος κἂν ἐπὶ ῥιπὸς πλέοις.
 350 Θνητὸς γεγώς, ἄνθρωπε, μὴ φρόνει μέγα.
 Θεοῦ τὸ δῶρόν ἐστιν εὐτυχεῖν βροτούς.
 Θεὸν μὲν ἡγοῦ, δεύτερον δὲ τὴν τύχην.

- Θανάτου †μόνον οὐκ ἔστιν ἐπανόρθωμα.
 Θεῷ προσεύχου πημάτων λαβεῖν λύσιν.
 Θυμὸν φυλάττου· τὸ φρονεῖν γὰρ οὐκ ἔχει. 355
 Ἱερὸν ἀληθῶς ἔστιν ἡ συμβουλία.
 Ἴσον θεῷ σου τοὺς φίλους τιμᾶν θέλε.
 Ἴσος ἴσθι πᾶσι, κἂν ὑπερέχῃς τῷ βίῳ.
 Ἴσος ἴσθι τοῖς τρόποισι πλουτῶν ὡς πένης.
 Ἴσχυε μὲν, μὴ χρῶ δὲ συντόνως θράσει. 360
 Ἴσχυρότερον δέ γ' οὐδέν ἐστι τοῦ λόγου.
 Ἰσότητα τίμα, μὴ πλεονέκτει μηδένα.
 Ἰστοὶ γυναικῶν ἔργα κοῦκ ἐκκλησίαι.
 Ἰὸς πέφυκεν ἀσπίδος κακὴ γυνή.
 Ἰκανῶς βιώσεις γηροβοσκῶν τοὺς γονεῖς. 365
 Ἰσότητα δ' αἰροῦ <καὶ> πλεονεξίαν φύγε.
 Ἰδὼν ποτ' αἰσχρὸν πρᾶγμα μὴ συνεκδράμῃς.
 Ἰσχυρὸν ὁ νόμος ἐστίν, ἂν ἄρχοντ' ἔχη.
 Ἰκανὸν τὸ νικᾶν ἐστι τοῖς ἐλευθέροις.
 Ἰδίας νόμιζε τῶν φίλων τὰς συμφοράς. 370

- Ἴσον ἐστὶν ὄργῃ καὶ θάλασσα καὶ γυνή.
 Ἴσχυρόν ὄχλος ἐστίν, οὐκ ἔχει δὲ νοῦν.
 Ἴσος ἴσθι κρίνων καὶ φίλους καὶ μὴ φίλους.
 Ἴση λεαίνης καὶ γυναικὸς ὤμότης.
 375 Ἰδὼν τι κρυπτόν μηδὲν ἐκφάνης ὄλωσ.
 Ἰκέτην γέροντα καὶ πέννητα μὴ προδῶς.
 Ἴσχυε σοφία κἀρετῇ, χρόνῳ δὲ μή.
 Ἴσχυρόν ἐστι πρᾶγμ' ἀλήθει' ὡς φύσις.
 Ἰατρὸς ἀδόλεσχος ἐπὶ τῇ νόσῳ νόσος.
 380 Ἴσον ἐστὶν εἰς πῦρ καὶ γυναῖκας ἐμπεσεῖν.
 Καλὸν τὸ καιροῦ παντὸς εἰδέναι μέτρον.
 Καιρὸς γάρ ἐστι τῶν νόμων κρείττων πολὺ.
 Κακοῖς ὀμιλῶν καὐτὸς ἐκβήση κακός.
 Κάλλιστόν ἐστι κτῆμα παιδεία βροτοῖς.
 385 Κρίνει φίλους ὁ καιρός, ὡς χρυσὸν τὸ πῦρ.
 Κακὸν μέγιστον ἐν βροτοῖς ἀπληστία.

Καιροὶ δὲ καταλύουσι τὰς τυραννίδας.
 Κατ' ἰδίαν φρόνησιν οὐδείς εὐτυχεῖ.
 Κόλαζε τὸν πονηρόν, ἄνπερ δυνατὸς ἦς.
 Καλὸν τὸ μηδὲν εἰς φίλους ἀμαρτάνειν. 390
 Κρίνειν τὸ δίκαιον, μὴ τὸ συμφέρον θέλε.
 Κούφως φέρειν δεῖ τὰς παρεστώσας τύχας.
 Καλὸν γυναικὸς εἰσορᾶν καλοὺς τρόπους.
 Καιροῦ τυχῶν καὶ πτωχὸς ἰσχύει μέγα.
 Κακοῦ μεταβολὴν ἀνδρὸς οὐ δεῖ προσδοκᾶν. 395
 Καλὸν τὸ γηρᾶν καὶ τὸ μὴ γηρᾶν πάλιν.
 Κάλλιστα πειρῶ καὶ λέγειν καὶ μανθάνειν.
 Κακὸν φυτὸν πέφυκεν ἐν βίῳ γυνή,
 καὶ κτώμεθ' αὐτὰς ὡς ἀναγκαῖον κακόν.
 Καιρῷ σκόπει τὰ πράγματ', ἄνπερ νοῦν ἔχης. 400
 Κᾶν τοῖς ἀγροίοις ἐστὶ παιδείας ἔρωσ.
 Καλὸν φέρουσι καρπὸν οἱ σεμνοὶ τρόποι.
 Κάλλιστον ἐν κήποισι φύεται ῥόδον.

- Κατηγορεῖν οὐκ ἔστι καὶ κρίνειν ὁμοῦ.
 405 Κέρδος πονηρὸν μηδέποτε βούλου λαβεῖν.
 Καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλει.
 Καλὸν θέαμα δ' ἔστιν εὖ πράττων φίλος.
 Κενῆς δὲ δόξης οὐδὲν ἀθλιώτερον.
 Κρεῖπτον σιωπᾶν ἔστιν ἢ λαλεῖν μάτην.
 410 Καλὸν τὸ θνήσκειν οἷς ὕβριν τὸ ζῆν φέρει.
 Κακοῦ γὰρ ἀνδρὸς δῶρ' ὄνησιν οὐκ ἔχει.
 Κακὸν φέρουσι(ν) καρπὸν οἱ κακοὶ φίλοι.
 Καὶ ζῶν ὁ φαῦλος καὶ θανὼν κολάζεται.
 Καλὸν τὸ θησαύρισμα κειμένη χάρις.
 415 Κρεῖσσον τὸ μὴ ζῆν ἔστιν ἢ ζῆν ἀθλίως.
 Καλὸν δὲ καὶ γέροντι μανθάνειν σοφά.
 Καλὸν δὲ νήφειν ἢ τὰ πολλὰ κραιπαλᾶν.
 Καρπὸς δ' ἀρετῆς δίκαιος εὐτακτος βίος.

- Καλὸν τὸ νικᾶν ἀλλ' ὑπερνικᾶν κακόν.
 Κοινὸν ἀγαθὸν τοῦτ' ἐστὶ, χρηστὸς εὐτυχῶν. 420
 Καλῶς πένεσθαι κρεῖττον ἢ πλουτεῖν κακῶς.
 Κέρδος πονηρὸν ζημίαν ἀεὶ φέρει.
 Κακῶ σὺν ἀνδρὶ μηδ' ὄλως ὁδοιπόρει.
 Καιρὸς † γὰρ δεσποτεύων καὶ πᾶσιν δύναμιν δίδοι.
 Καλὸν γε γαστρὸς κἀπιθυμίας κρατεῖν. 425
 Κάλλιστα Μουσῶν φθέγγεται πλουτῶν ἀνήρ.
 Καλὴ διαδοχὴ τοῦ γένους † ἐπὶ τὰ τέκνα.
 Κακοπραγμονεῖν γὰρ οὐ πρόπει τὸν ἐλεύθερον.
 Κόλαζε κρίνων, ἀλλὰ μὴ θυμούμενος.
 Λιμὴν ἀτυχίας ἐστὶν ἀνθρώποις τέχνη. 430
 Λίαν φιλῶν σεαυτὸν οὐχ ἕξεις φίλον.
 Λήσειν διὰ τέλους μὴ δόκει πονηρὸς ὢν.

- Λόγος τις εὐχάριστος ἀπόδοσις καλή.
 Λόγοις ἀμείβου τὸν λόγοις πείθοντά σε.
 435 Λάμβανε πρόνοιαν τοῦ προσήκοντος βίου.
 Λιμὴν πέφυκε πᾶσι παιδεία βροτοῖς.
 Λόγῳ μ' ἔπεισας φαρμάκῳ σοφωτάτῳ.
 Λόγος διοικεῖ τὸν βροτῶν βίον μόνος.
 Λογισμὸς ἐστι φάρμακον λύπης μόνος.
 440 Λῦπαι γὰρ ἀνθρώποισι τίκτουσιν νόσους.
 Λαλεῖν μὲν οἶδας, τί δὲ λαλεῖς οὐκ αἰσθάνη.
 Λεπτῶς γέ τοι ζῆν κρεῖσσον ἢ λαμπρῶς κακῶς.
 Λαβῶν ἀπόδος, ἄνθρωπε, καὶ λήψη πάλιν.
 Λιμὴν νεῶς ὄρμος, βίου δ' ἄλυπία.
 445 Λύπην γὰρ εὖνους οἶδε θεραπεύειν λόγος.
 Λιμὸς μέγιστον ἄλγος ἀνθρώποις ἔφν.
 Λιμῶ γὰρ οὐδέν ἐστιν ἀντειπεῖν ἔπος.
 Λυποῦντα λύπει, καὶ φιλοῦνθ' ὑπερφίλει.

- Λυπεῖ με δοῦλος δεσπότου μεῖζον φρονῶν.
 Λύπη παροῦσα πάντοτ' ἐστὶν ἢ γυνή. 450
 Λόγον παρ' ἐχθροῦ μήποθ' ἠγήση φίλον.
 Λύπης ἰατρός ἐστὶν ἀνθρώποις λόγος.
 Λέοντι κρεῖττον ἢ γυναικὶ συμβιοῦν.
 Λύει δὲ λύπην παντὸς ἀνθρώπου λόγος.
 Λάλει τὰ μέτρια, μὴ λάλει <δ'>, ἀ μή σε δεῖ. 455
 Λύπης ἰατρός ἐστὶν ὁ χρηστός φίλος.
 Μισῶ σοφιστήν, ὅστις οὐχ αὐτῷ σοφός.
 Μὴ κρῖν' ὀρῶν τὸ κάλλος, ἀλλὰ τὸν τρόπον.
 Μεστὸν κακῶν πέφυκε φορτίον γυνή.
 Μὴ πάντα πειρῶ πᾶσι πιστεύειν αἰεί. 460
 Μιμοῦ τὰ σεμνά, μὴ κακῶν μιμοῦ τρόπους.
 Μισθὸς διδάσκει γράμματ', οὐ διδάσκαλος.
 Μοχθεῖν ἀνάγκη τοὺς θέλοντας εὐτυχεῖν.
 Μί' ἐστὶν ἀρετὴ τάτοπον φεύγειν αἰεί.

- 465 Μακάριος, ὅστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει.
 Μισῶ σοφιστὴν τὴν πόλιν βλάπτοντά γε.
 Μὴ φεῦγ' ἑταῖρον ἐν κακοῖσι κείμενον.
 Μακάριόν ἐστιν υἷὸν εὐτακτον τρέφειν.
 Μηδέποτε σαντὸν δυστυχῶν ἀπελπίσης.
- 470 Μὴ ἴμβαινε δυστυχοῦντι· κοινὴ γὰρ τύχη.
 Μακάριος, ὅστις ἔτυχε γενναίου φίλου.
 Μηδέποτε πειρῶ δύο φίλων εἶναι κριτῆς.
 Μὴ σπεῦδ' ἅ μὴ δεῖ, μηδ' ἅ δεῖ σπεύδειν μένε.
 Μὴ τοὺς κακοὺς οἴκτειρε πράττοντας κακῶς.
- 475 Μισῶ πένητα πλουσίῳ δωρούμενον.
 Μέγιστον ὀργῆς ἐστὶ φάρμακον λόγος.
 Μετὰ τὴν δόσιν τάχιστα γηράσκει χάρις.
 Μέμνησο πλουτῶν τοὺς πένητας ὠφελεῖν.
 Μένει δ' ἐκάστῳ τοῦθ' ὅπερ μέλλει παθεῖν.
- 480 Μακάριος, ὅστις μακαρίοις ὑπηρετεῖ.

- Μή μοι γένοιθ' ἂ βούλομ', ἀλλ' ἂ συμφέρει.
 Μακρὸς γὰρ αἰὼν συμφορὰς πολλὰς ἔχει.
 Μισῶ πονηρόν, χρηστόν ὅταν εἴπη λόγον.
 Μὴ λαιδύρει γυναῖκα μηδὲ νουθέτει.
 Μέμνησο νέος ὧν ὡς γέρων ἔση ποτέ. 485
 Μήποτε λάβης γυναῖκα(ς) εἰς συμβουλίαν.
 Μὴ σπεῦδε πλουτῶν, μὴ ταχὺς πένης γένη.
 Μέγ' ἐστὶ κέρδος, εἰ διδάσκεσθαι μάθης.
 Μακάριος, ὅστις εὐτύχησεν εἰς τέκνα.
 Μετὰ τῶν δικαίων †τὰς διατριβὰς ποιουῖ. 490
 Μὴ πρὸς τὸ κέρδος πανταχοῦ πειρῶ βλέπειν.
 Μαστιγία(ς) ἔγχαλκος ἀφόρητον κακόν.
 Μηδὲν πονηρόν πραγματεύου (συμ)ποιεῖν.
 Μόνος βιάδιζ' ἢ δεύτερος, τρίτος δὲ μή.
 Μηδέποτε πλούτει θάνατον εὐλαβούμενος. 495
 Μετριοπαθῆς ὕπαρχε τοῖς συμπτώμασιν.
 Μὴ μόνος †ἐπίστασο†, ἀλλὰ δοῦναι φίλοις.

MENANDROY

- Μηδένα νομίζε(τ') εὐτυχεῖν, πρὶν ἂν θάνῃ.
 Μὴ καταφρονήσης τοῦ πένητος εὐτυχῶν.
 500 Μακάριος, ὅστις μὴ ἀπιστεῖν ἐπίσταται.
 Μηδὲν ἀνακοινοῦ τῇ γυναικὶ χρήσιμον.
 Μή(ποτε) γάμει γυναῖκα κοῦκ {ἂν}οῖξεις τάφον.
 Μαινόμεθα πάντες, ὅποταν ὀργιζώμεθα.
 Μηδὲν λογίζου, πάντα καιρῶ γίνεται.
 505 Μίσει τὸν ἐχθρόν, τὴν δ' ἀλήθειαν λέγε.
 Μεγάλη τυραννὶς ἀνδρὶ τέκνα καὶ γυνή.
 Μακάριος ὅστις εὐτυχεῖ γενναῖος ὢν.
 Μηδὲν ἀσεβῶν | θεοῖσι θυε· πολλὰ δ' εὐσεβῶν δίδου.
 Μέτρῳ † πάντα μανθάνων δικαίως ποιεῖ.
 510 Μη(δέ)ποτε κανχῶ πλουτὸν ἐν δόμοις ἔχων.
 Μήτηρ ἀπάντων γαῖα καὶ κοινὴ τροφός.
 Μηδέποτε δοῦλον ἠδονῆς σαυτὸν ποίει.

- Νόμῳ τὰ πάντα γίγνεται καὶ κρίνεται.
 Νόμιζε κοινὰ πάντα δυστυχήματα.
 Νικᾶ λογισμὸς τὴν παροῦσαν συμφορὰν. 515
 Νοεῖν γάρ ἐστι κρεῖττον καὶ σιγὴν ἔχειν.
 Νύμφη δ' ἄπροικος οὐκ ἔχει παρρησίαν.
 Νόμοις ἔπεσθαι τοῖσιν ἐγχώροις καλόν.
 Νέος πεφυκῶς πολλὰ χρηστὰ μάνθανε.
 Νέμεσιν φυλάσσου, μηδὲν ὑπέρογκον ποίει. 520
 Νέῳ δὲ σιγᾶν μᾶλλον ἢ λαλεῖν πρόπει.
 Νικᾶ γὰρ αἰεὶ διαβολὴ τὰ κρεῖττονα.
 Νόμιζ' ἀδελφοὺς τοὺς ἀληθινοὺς φίλους.
 Νέος ὦν ἀκούειν τῶν γεραιτέρων θέλε.
 Νόμος γονεῦσι(ν) ἰσοθέους τιμὰς νέμειν. 525
 Νόμιζε σαυτῷ τοὺς γονεῖς εἶναι θεοὺς.
 Νόμοις ἔπεσθαι πάντα δεῖ τὸν σῶφρονα.
 Νίκησον ὀργὴν τῷ λογίζεσθαι καλῶς.
 Νόμιζε γήμας δοῦλος εἶναι διὰ βίου.
 Νόσον δὲ κρεῖττόν ἐστιν ἢ λύπην φέρειν. 530

- Νοῦς ἐστὶν ὁ θεός· τοῦτον {τὸν ν}οῦν ἔχειν καλόν.
 Νῦξ μὲν ἀναπαύει, ἡμέρα δ' ἔργον ποιεῖ.
 Νικᾶ παλαιὰς χάριτας ἢ νέα χάρις.
 Νόμιζε πάντα κοινὰ τῶν φίλων βάρη.
 535 Νέον †πῦρ ἐστὶν ἡμῶν τοῦ βίου τὰ χρήματα.
 Νέος {ἐ}ὰν πονήσης, γῆρας ἔξεις εὐθαλές.
 Νόμοις ἔπεσθαι τοῖς βροτοῖς κλέος μέγα.
 Νόμου <δὲ> χωρὶς οὐδὲν {γίνεται} ἐν βίῳ καλόν.
 Νόμος πονηρὸς ἀνομίαν †παρεμφαίνει.
 540 Νοῦς ἐστὶ πάντων ἡγεμὼν τῶν χρησίμων.
 Νόμιζε πλουτεῖν, ἂν φίλους πολλοὺς ἔχῃς.
 Ξένους πένητας μὴ παραδράμῃς ἰδῶν.
 Ξένοισι πιστοῖς πιστὸς ὢν γίνου φίλος.
 Ξένοις ἐπαρκῶν τῶν ἴσων τεύξῃ ποτέ.
 545 Ξένῳ μάλιστα συμφέρει τὸ σωφρονεῖν.
 Ξίφος τιτρώσκει σῶμα, τὸν δὲ νοῦν λόγος.
 Ξένος ὢν ἀκολουθεῖ τοῖς ἐπιχωρίοις νόμοις.
 Ξενία <δὲ> χαλεπὴ <— ∪ > κατὰ πολλοὺς {τοὺς} τρόπους.
 Ξενίας ἀεὶ φρόντιζε, μὴ καθυστερεῖ.
 550 Ξένον ἀδικήσης μηδέποτε καιρὸν λαβῶν.

- Ξυνητὸς πεφυκῶς φεῦγε τὴν κακουργίαν.
 Ξένος ὦν ἀπράγμων ἴσθι καὶ πράξεις καλῶς.
 Ξένον προτιμᾶν μᾶλλον ἀνθρώποις ἔθος.
 Ξένους ξένιζε, μήποτε ξένος γένη.
 Ξένω δὲ σιγᾶν κρεῖττον ἢ κεκραγέναι. 555
 Ξένος πεφυκῶς τοὺς ξενίζοντας σέβου.
 Ξένων ἀκούειν μὴ † παραδεχθῆς ποτε.
 Ξένον προτίμα καὶ φίλον κτήση καλόν.
 Ξένους νόμιζε τοὺς ἀρετῆς ὄντας ξένους.
 Οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, ὅστις οὐχ αὐτὸν φιλεῖ. 560
 Οὐκ ἔστιν αἰσχρὸν ἀγνοοῦντα μανθάνειν.
 Οὐκ ἔσθ' ὑγείας κρεῖττον οὐδὲν ἐν βίῳ.
 Οὐκ ἔστι λύπης χειρὸν ἀνθρώποις κακόν.
 Οὐδεὶς μετ' ὀργῆς ἀσφαλῶς βουλευέται.
 Οὐκ ἔστι σοφίας κτῆμα τιμιώτερον. 565
 Οὐκ ἔστι σιγᾶν αἰσχρὸν, ἀλλ' εἰκῆ λαλεῖν.
 Ὅργῆς χάριν τὰ κρυπτὰ μὴ ἐκφάνῃς φίλου.

MENANDROΥ

- Ὁ γράμματ' εἰδῶς καὶ περισσὸν νοῦν ἔχει.
 Ὁ σοφὸς ἐν αὐτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν.
 570 Οὐκ ἔστιν εὐρεῖν βίον ἄλυπον οὐδενός.
 Ὁ πολὺς ἄκρατος ὀλίγ' ἀναγκάζει φρονεῖν.
 Ὁμιλίας δὲ τὰς γεραιτέρας φίλει.
 Ὁ μὴ δαρεῖς ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται.
 Ὁ παρ' ἡλικίαν νοῦς μῖσος ἔργάζεται.
 575 Οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτῆμα κάλλιον φίλου.
 Οὐδεὶς δ' νοεῖς μὲν οἶδεν, δ' δὲ ποιεῖς βλέπει.
 Οἷς μὲν δίδωσιν, οἷς δ' ἀφαιρεῖται τύχη.
 Ὁργὴ δὲ πολλὰ δρᾶν ἀναγκάζει κακά.
 Ὁ μηδὲν εἰδῶς οὐδὲν ἔξαμαρτάνει.
 580 Οὐ δεῖ σε χαίρειν τοῖς <δε>δυστυχηκόσι.
 Ὅτ' εὐτυχεῖς μάλιστα, μὴ φρόνει μέγα.
 Ὅπλον μέγιστόν ἐστιν ἡ ἀρετὴ βροτοῖς.
 Ὅν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος.

- Ὅμοια πόρνη δάκρυ(α) καὶ ῥήτωρ ἔχει.
 Οἶνω γὰρ ἐμποδίζεται τὸ συμφέρον. 585
- Ὁ γραμμάτων ἄπειρος οὐ βλέπει βλέπων.
 Ὁ λόγος ἰατρὸς {ἐστὶ} τοῦ κατὰ ψυχὴν πάθους.
 Ὁ νοῦς γὰρ ἡμῶν ἐστὶν ἐν ἐκάστῳ θεός.
 Οὐ χρὴ φέρειν τὰ πρόσθεν ἐν μνήμῃ κακά.
 Οὐκ ἔστι πενίας μείζον οὐδὲν ἐν βίῳ. 590
- Ὁ μὴ γαμῶν ἄνθρωπος οὐκ ἔχει κακά.
 Ὅρκον δὲ φεῦγε, κἂν δικαίως ὀμνύῃς.
 Ὁ χληρός ἐστ' ἄνθρωπος ἐν νέοις γέρον.
 Οὐδὲν πέπονθας δεινόν, ἂν μὴ προσποιῇ.
 Ὅπου βία πάρεστιν, οὐ σθένει νόμος. 595
- Οὐκ ἔστιν, ὅστις πάντ' ἀνὴρ εὐδαιμονεῖ.
 Οὐδὲν σιωπῆς ἔστι χρησιμώτερον.
 Ὁ χρηστὸς ὡς ἔοικε καὶ χρηστοὺς ποιεῖ.

Οὐ πανταχῇ δ' ὁ φρόνιμος ἀρμόττειν δοκεῖ.
 600 Ὀργὴ φιλοῦντων ὀλίγον ἰσχύει χρόνον.
 Οὐπώποτ' ἐζήλωσα πολυτελῆ νεκρόν.
 Οἴμοι, τὸ γὰρ ἄφνω δυστυχεῖν μανίαν ποιεῖ.
 Ὁ συκοφάντης ἐστὶν ἐν πόλει λύκος.
 Ὀργὴν ἑταίρου καὶ φίλου πειρῶ φέρειν.
 605 Ὀξὺς θεῶν ὀφθαλμὸς εἰς τὰ πάνθ' ὄραν.
 ὄντας δὲ θνητοὺς θνητὰ καὶ φρονεῖν χρεῶν.
 Οὐκ ἄξιον τὸ κλέμμα τῆς ἀγρουπνίας.
 Οὐδεὶς τὸ μέλλον ἀσφαλῶς βουλευέται.
 Οὐδὲν γυναικὸς χεῖρον οὐδὲ τῆς καλῆς.
 610 Οὐδεὶς πυρέσσων χρῆμα δούς ἐπαύσατο.
 Οὐκ ἔστιν, ὅστις τὴν τύχην οὐ μέμφεται.
 Ὅπλον μέγιστον ἐν βροτοῖς τὰ χρήματα.
 Ὁ χρόνος ἐπιμελῆς γίγνεται πάντων κριτής.
 Ὀργίλος ἂν οὐδεὶς εὐτυχῆσει' ἐν βίῳ.
 615 Οὐδεὶς πονηρὸν πράγμα χρηστὸς ὦν ποιεῖ.

Οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἀγριώτερον φθόνου.
 Οὐ παντὸς ἀνδρός ἐστ' ἐνέγκαι συμφοράν.
 Οὐχ αἱ τρίχες ποιοῦσιν αἱ λευκαὶ φρονεῖν.
 Ὅμοιον αὐτοῦ πᾶς τὸν οἰκέτην ποιεῖ.
 Ὁ τῶν γεωργῶν ἡδονὴν ἔχει βίος. 620
 Ὅπλον μέγιστόν ἐστιν ἀνθρώποις λόγος.
 Ὅπου γυναικῆς εἰσι, πάντ' ἐκεῖ κακά.
 Οὐκ ἔστιν οὐδὲν σεμνὸν ὡς παρρησία.
 Οὐ τῇ σχολῇ δεῖ, τῷ βίῳ δ' εὐσχημονεῖν.
 Ὁ βίος ἀδήλους τὰς μεταπτώσεις ἔχει. 625
 Οὐδεὶς ποιῶν πονηρὰ λανθάνει θεόν.
 Πανήγυριν νόμιζε τόνδε τὸν βίον.
 Πολλοὶ μὲν εὐτυχοῦσιν, οὐ φρονοῦσι δέ.
 Πράττων τὰ σαυτοῦ, μὴ τὰ τῶν ἄλλων σκόπει.
 Πολλῶν ὁ καιρὸς γίγνεται διδάσκαλος. 630
 Προπέτεια πολλοῖς ἐστὶν αἰτία κακῶν.
 Πλούτῳ πεποιθὼς ἄδικα μὴ πειρῶ ποιεῖν.
 Πενίαν φέρειν οὐ παντός, ἀλλ' ἀνδρός σοφοῦ.
 Πειρῶ φίλοισι μὴ κακοῖς εἶναι φίλος.

- 635 Πρὸς υἱὸν ὀργὴν οὐκ ἔχει χρηστὸς πατήρ.
 Πένης ὑπάρχων μὴ φρόνει τὰ πλουσίων.
 Πᾶσιν γὰρ εὖ φρονοῦσι συμμαχεῖ τύχη.
 Πονηρὸν ἄνδρα μηδέπω κτήσῃ φίλον.
 Πάντ' ἀνακαλύπτων ὁ χρόνος πρὸς φῶς φέρει.
- 640 Πένητας ἀργοὺς οὐ τρέφει ῥαθυμία.
 Πολλοὶ τραπέζης, οὐκ ἀληθείας φίλοι.
 Πολλοὶ γυναικῶν δυστυχοῦσιν εἶνεκα,
 πᾶσαι γὰρ εἰσιν ἀρχιτέκτονες κακῶν.
 Πλάνη βίον τίθησι σωφρονέστερον.
- 645 Πενία δ' ἄτιμον καὶ τὸν εὐγενῆ ποιεῖ.
 Πολλοὺς ὁ καιρὸς ἄνδρας οὐκ ὄντας ποιεῖ.
 Πατήρ ὁ θρέψας κοῦχ ὁ γεννήσας πατήρ.
 Πρὸς εὖ λέγοντας οὐδὲν ἀντειπεῖν ἔχω.
 Πίστις γὰρ ἀνδρῶν τιμιωτέρα λόγου.
- 650 Παντὶ βροτῷ θνήσκοντι πᾶσα γῆ τάφος.
 Πολλοὶ μαθηταὶ κρείττονες διδασκάλων.
 Πολλοὺς κακῶς πράσσοντας ὤρθωσεν τύχη.

- Πολυπραγμονεῖν τὰλλότρια μὴ βούλου κακά.
 Ποθητός ἐστι πᾶς τις εὐπροσήγορος.
 Πονηρός ἐστ' ἄνθρωπος πᾶς τις †ἀχάριστος. 655
 Πενίαν φέρειν καὶ γῆράς ἐστι δύσκολον.
 Πειρῶ τύχης ἄνοιαν ἀνδρείως φέρειν.
 Πολλοὶ σχολὴν ἄγουσιν εἰς τὰ χεῖρονα.
 Πολλῶν ἰατρῶν εἰσοδός μ' ἀπώλεσεν.
 Πενίας βαρύτερον οὐδέν ἐστι φορτίον. 660
 Πολιὰ χρόνου μῆνυσις, οὐ φρονήσεως.
 Πάντως γὰρ ὁ σοφὸς εὐτελείας ἀνέχεται.
 Πολλοῖς κακοῖσιν ἢ τύχη παρίσταται.
 Πάσας Προμηθεὺς τὰς γυναῖκας ἔπλασεν | κακὰς.
 Πλὴν τῆς τεκούσης μὴ φιλεῖν ἄλλην θέλε. 665
 Πολλὴ γάρ ἐστι τῶν γυναικῶν ἢ βλάβη.
 Πατὴρ ἀπάντων καὶ τροφὸς θεὸς πέλει.
 Πολλοὺς τρέφειν εἴωθε τὰδικήματα.
 Πόλεις ὄλας ἠφάνισε διαβολὴ κακή.
 Πολλοὺς ὁ πόλεμος δι' ὀλίγους ἀπώλεσεν. 670
 Πονηρὸς †ἀνὴρ χρηστὸς οὐκ{ἐτ'} ἔσται ποτέ.

Πολλὰς μεταβολὰς ὁ βίος ἡμῶν λαμβάνει.
 Προσέχων ὄδευε τὴν βίου <μακρὰν> ὁδόν.
 †Πατέρα τίμα. τὴν δὲ τεκοῦσαν σέβου.†
 675 Πειρῶ βλάβην σὺ μᾶλλον ἢ δίκας ἔχειν.
 Πρόνοϊαν ἀγαθοῦ πανταχοῦ ποιοῦ, φίλος.
 Πλάναισι †τὸ ζῆν πᾶς διοικεῖται βίος.
 Πολλοὶ σε μισήσουσιν, ἂν σαυτὸν φιλήσῃς.
 Πονηρόν ἐστι καὶ ἄδικον γένος φθόνος.
 680 Πλούσιος ὑπάρχων μὴ φρόνει † ὑπὲρ μέτρον.
 Πολλοὶ κακῶς πράττουσιν οὐκ ὄντες κακοί.
 Πολλοὶ τραπεζῶν, οὐ φίλων εἰσὶν φίλοι.
 Πλούτου γὰρ ἀρετὴν, δόξαν ἐξ αὐτῆς ποίει.
 Πλούτου πλεον πέφυκεν ἀρετὴ βροτοῖς.
 685 Περὶ χρημάτων λαλεῖς, ἀβεβαίου πράγματος.
 Πρὸς τὴν ἀνάγκην οὐδὲ εἰς ἀντίσταται.
 Πενόμενον {ἐ}ἂν ἴδωσι{ν}, κάμπτουσιν φίλοι.
 Πάντη γὰρ ἐστι πάντα τε βλέπει θεός.

- Ῥοπή ἔστιν ἡμῶν ὁ βίος, ὥσπερ ὁ ζυγός.
 Ῥῆμα παρὰ καιρὸν ῥηθὲν ἀνατρέπει βίον. 690
 Ῥέγχει παρούσης τῆς τύχης τὰ πράγματα.
 Ῥίψας λόγον τις οὐκ ἀναιρεῖται πάλιν.
 Ῥᾶον παραινεῖν ἢ παθόντα καρτερεῖν.
 Ῥήτωρ πονηρὸς τοὺς νόμους λυμαίνεται.
 Ῥαθυμία ἔστι τοῦ βίου παντὸς φθορά. 695
 Ῥαθυμίαν γὰρ φεῦγε καὶ κακοὺς φίλους.
 Ῥαθυμίαν δ' ἅπασαν ἐκτρέπου, φίλε.
 Ῥάθυμος ἐὰν ᾖς πλούσιος, πένης ἔση.
 Ῥαθυμία γε τὰ πόλλ' ἐλαττοῦσθαι ποιεῖ.
 Ῥᾶον βίον ζῆς, ἦν γυναῖκα μὴ τρέφης. 700
 Ῥύου δὲ σαρτὸν παντὸς ἐκ φαύλου τρόπου.
 Ῥύπος γυνὴ πέφυκεν ἠργυρωμένος.
 Ῥυπαρὸς ὑπάρχων χρηστὸν οὐχ ἔξεις φίλον.
 Σύμβουλος ἐσθλός, μὴ κακὸς γίνου φίλοις.
 Σοφοῦ παρ' ἀνδρὸς προσδέχου συμβουλίαν. 705
 Σοφία γὰρ ἐστὶ καὶ μαθεῖν ὃ μὴ νοεῖς.
 Σοφία σοφῶν γὰρ γίγνεται συμβουλία.

MENANDROΥ

- Στρέφει δὲ πάντα τὰν βίῳ μικρὰ τύχη.
 Σιγή ποτ' ἐστὶν αἰρετωτέρα λόγου.
 710 Σιγᾶν ἄμεινον ἢ λαλεῖν ἃ μὴ πρέπει.
 Σαυτὸν φύλαττε τοῖς τρόποις ἐλεύθερον.
 Σοφὸς γὰρ οὐδεὶς δὲ τὰ πάντα προσκοπ(τ)εῖ.
 Σοφοῦ παρ' ἀνδρὸς πρῶτος εὐρέθη λόγος.
 Σύμβουλος οὐδεὶς ἐστι βελτίων χρόνου.
 715 Σοφία δὲ πλούτου κτῆμα τιμιώτερον.
 Σὺν τοῖς φίλοισιν εὐτυχεῖν αἰεὶ θέλε.
 Σωτηρίας σημεῖον ἡμερος τρόπος.
 Σοφοῦ παρ' ἀνδρὸς χρὴ σοφὸν τι μανθάνειν.
 Σοφοὶ δὲ συγκρύπτουσιν οἰκείας βλάβας.
 720 Στυλοὶ γὰρ οἴκων παῖδες εἰσιν ἄρσενες.
 Στεροῶς φέρειν χρὴ συμφορὰς τὸν εὐγενῆ.
 Συζῆν κακοῖσι μη(δὲ) πειρω τὸ σύνολον.
 Σέβου τὸ θεῖον, μὴ ἐξετάζων πῶς ἔχει.
 Σύμβουλος ἀγαθῶν, μὴ κακῶν εἶναι θέλε.

- Τῶν δυστυχοῦντων εὐτυχῆς οὐδεὶς φίλος. 725
 Τὸν εὐτυχοῦντα καὶ φρονεῖν νομίζομεν.
 Τῆς ἐπιμελείας πάντα δοῦλα γίγνεται.
 Τὰ μικρὰ κέρδη μείζονας βλάβας φέρει.
 Τὸ κέρδος ἡγοῦ κέρδος, ἂν δίκαιον ᾖ.
 Τὴν τῶν κρατούντων μάθε φέρειν ἐξουσίαν. 730
 Τρόπος δίκαιος κτῆμα τιμιώτατον.
 Τύχη τὰ θνητῶν πράγματ', οὐκ εὐβουλία.
 Τὰ χρήματ' ἀνθρώποισιν εὐρίσκει φίλους.
 Τάχισθ' ὁ καιρὸς μεταφέρει τὰ πράγματα.
 Τῷ γὰρ καλῶς πράσσουντι πᾶσα γῆ πατρίς. 735
 Τὸ μηδὲν εἰκῆ πανταχοῦ ἔστι χρήσιμον.
 Τὸ πολλὰ πράττειν ἔστι πανταχοῦ σαπρόν.
 Ταῦτόματον ἡμῶν καλλίω βουλευέται.
 Τὸν εὖ ποιοῦνθ' ἕκαστος ἠδέως ὀρᾷ.
 Τύχη τέχνην ὥρθωσεν, οὐ τέχνη τύχην. 740

MENANDROY

- Τυφλὸν δὲ καὶ δύστηνον ἀνθρώποις βίος.
 Τὸ γὰρ θανεῖν οὐκ αἰσχρόν, ἀλλ' αἰσχρῶς θανεῖν.
 Τέθνηκ' ἐν ἀνθρώποισιν πᾶσα <γὰρ> χάρις.
 Ταμιεῖον ἀρετῆς ἐστὶν ἢ σώφρων γυνή.
 745 Τὰ θνητὰ πάντα μεταβολὰς πολλὰς ἔχει.
 Τοὺς τῆς φύσεως οὐκ ἔστι μανθάνειν νόμους.
 Τὸν αὐτὸν αἰνεῖν καὶ ψέγειν ἀνδρὸς κακοῦ.
 Τῶν εὐτυχοῦντων πάντες εἰσὶ συγγενεῖς.
 Τὸ ζῆν ἀλύπως ἐστὶν ἡδιστος βίος.
 750 Τὸ πολλὰ πράττειν ἴσχυράς καὶ λύπας ἔχει.
 Τάληθές ἀνθρώποισιν οὐχ εὐρίσκειται.
 Τῶν γὰρ πενήτων εἰσὶν οἱ λόγοι κενοί.
 Τιμώμενοι γὰρ πάντες ἡδονταὶ βροτοί.
 Τῶν εὐτυχοῦντων πάντες ἀνθρώποι φίλοι.
 755 Τὰ δ' αἰσχρὰ κέρδη συμφορὰς ἐργάζεται.

- Τὰ μηδὲν ὠφελοῦντα μὴ πόνει μάτην.
 Τὸ ζῆν ἀλύπως ἀνδρός ἐστὶν εὐτυχοῦς.
 Τὰ πλεῖστα θνητοῖς τῶν κακῶν ἀνθαίρετα.
 Τὰ δάνεια δούλους τοὺς ἐλευθέρους ποιεῖ.
 Τερπνὸν κακὸν πέφυκεν ἀνθρώποις γυνή. 760
 Τὸ γὰρ τρέφον με τοῦτ' ἐγὼ κρίνω θεόν.
 Τὸ γνῶθι σαυτὸν πᾶσι(ν) χρήσιμον πέλει.
 Τὸ γὰρ φύσει πεφυκὸς οὐ μεθίσταται.
 Τὸν δεινὰ δρῶντα καὶ παθεῖν κακῶς μένει.
 Τὸ μὴ δικαίως εὐσεβεῖν φέρει ψόγον. 765
 Τὴν ἐπιμέλειαν παντὸς ἡγοῦ κυρίαν.
 Τὸ μηδὲν ἀδικεῖν καὶ καλοὺς ἡμᾶς ποιεῖ.
 Τὸν ἐλεύθερον δεῖ πανταχοῦ φρονεῖν μέγα.
 Τύχην ἔχεις, κάθευδε, μὴ λίαν πόνει,
 εἰ δ' οὐκ ἔχεις, κάθευδε, μὴ μάτην πόνει. 770
 Τὸ ψεῦδος ὠχύρωκε τὴν πονηρίαν.
 Τοῦ ζῆν τὸ μὴ ζῆν ἐστὶν αἰρετώτερον.

- Τὸν καιρὸν εὖχου πάντοθ' ἴλεων ἔχειν.
 Τὸ πολλὰ τολμᾶν πόλλ' ἁμαρτάνειν ποιεῖ.
 775 Τοῦτ' ἐστὶ τὸ ζῆν μὴ σεαυτῷ ζῆν μόνον.
 Τρισάθλιος γυναικὶ πιστεύων <ἀνήρ.>
 Ὑφ' ἡδονῆς <ὁ> φρόνιμος οὐχ ἀλίσκεται.
 Ὑπὲρ σεαυτοῦ μὴ φράσης ἐγκώμιον.
 Ὑγίεια καὶ νοῦς ἀγαθὰ τῷ βίῳ πέλει.
 780 Ὑπόνοια δεινὸν ἐστὶν ἀνθρώποις κακόν.
 Ὑπὲρ εὐσεβείας καὶ λάλει καὶ μάνθανε.
 Ὑπνος θανάτου γὰρ προμελέτησις τυγχάνει.
 Ὑπνος δὲ πάσης ἐστὶν ὑγίεια νόσου.
 Ὑπνος τὰ μικρὰ τοῦ θανάτου μυστήρια.
 785 Ὑπὸ τῆς ἀνάγκης πάντα δουλοῦται ταχύ.
 Ὑπὸ τῆς ἀνάγκης πολλὰ γίγνεται κακά.
 Ὑπερήφανον προᾶγμ' ἐστὶν ὦραία γυνή.
 Υἱῷ μέγιστον ἀγαθόν <ἐστ'> ἔμφρων πατήρ.
 Ὑπνος πέφυκε σωμάτων σωτηρία.
 790 Ὑπνος δὲ πείναν τὴν κατ' ἔσχατον δαμᾶ.
 Ὑπὲρ σεαυτοῦ καὶ φίλου μάχου πάνυ.

- Ὑβριν δὲ τίκτει πλοῦτος ἢ φειδῶ βίου.
 Ὑφασμ' ὑφαίνειν μάνθανε στροφὰς λόγων.
 Ὑπερηφανία μέγιστον ἀνθρώποις κακόν.
 Ὑβρις κακόν μέγιστον ἀνθρώποις ἔφν. 795
 Ὑπὲρ γυναικὸς καὶ φίλου πονητέον.
 Ὑπουλος ἄνῆρ δίκτυον κεκρυμμένον.
 Ὑδωρ θαλάσσης ὁ τρόπος τῶν δυσκόλων.
 Φρόνημα λιπαρὸν οὐδαμῶς ἄναλίσκεται.
 Φίλον δι' ὀργὴν ἐν κακοῖσι μὴ προδῶς. 800
 Φύσιν πονηρὰν μεταβαλεῖν οὐ ῥάδιον.
 Φοβοῦ τὸ γῆρας· οὐ γὰρ ἔρχεται μόνον.
 Φίλος φίλῳ γὰρ συμπονῶν αὐτῷ πονεῖ.
 Φίλων τρόπους γίνωσκε, μὴ μίσει δ' ὄλως.
 Φίλος με λυπῶν οὐδὲν ἐχθροῦ διαφέρει. 805
 Φεῦγ' ἡδονὴν φέρουσαν ὕστερον βλάβην.
 Φίλων ἔπαινον μᾶλλον ἢ σαυτοῦ λέγε.
 Φθειρουσιν ἡθὴ χρῆσθ' ὁμιλίας κακαί.
 Φιλίας μέγιστος δεσμὸς αἱ τέκνων γοναί.
 Φίλους ἔχων νόμιζε θησαυροὺς ἔχειν. 810

MENANDROY

Φιλόπονος ἴσθι καὶ βίον κτήση καλόν.
 Φεύγειν αἰεὶ δεῖ δεσπότης θυμουμένους.
 Φέρειν ἀνάγκη θνητὸν ὄντα τὴν τύχην.
 Φιλεῖ δ' ἑαυτοῦ πλεῖον οὐδεὶς οὐδένα.
 815 Φιλίας δικαίας κτῆσις ἀσφαλεστάτη.
 Φασὶν κακίστους οἱ πονηροὶ τοὺς καλοὺς.
 Φίλον βέβαιον ἐν κακοῖσι μὴ φοβοῦ.
 Φρονοῦντός ἐστι ζημίαν πρόως φέρειν.
 Φῶς ἐστι τῷ νῶ πρὸς θεὸν βλέπειν αἰεὶ.
 820 Φίλος φίλου δεόμενος οὐκ ἔστιν φίλος.
 Χειμῶν ἄμεταβάλλει ῥαδίως εἰς εὐδίαν.
 Χρηστὸς πονηροῖς οὐ τιτρώσκεται λόγοις.
 Χειμῶν κατ' οἴκους ἐστὶν ἀνδράσιν γυνή.
 Χάριν φίλοις εὐκαιρον ἀπόδος ἐμ μέρει.
 825 Χάριν χαρίζου, καθ' ὅσον ἰσχύειν δοκεῖς.
 Χρυσὸς δ' ἀνοίγει πάντα καὶ χαλκῆς πύλας.
 Χάριν λαβὼν μέμνησο καὶ δοῦς ἐπιλαθοῦ.
 Χάριτας δικαίας καὶ δίδου καὶ λάμβανε.
 Χρόνος δίκαιον ἄνδρα δείκνυσιν μόνος.

- Χαλεπὸν τὸ γῆράς ἐστιν ἀνθρώποις βάρος. 830
 Χρόνος δ' ἀμαυροῖ πάντα κεῖς λήθην ἄγει.
 Χεὶρ χεῖρα νίπτει, δάκτυλοι δὲ δακτύλους.
 Χαίρειν ἐπ' αἰσχροῖς οὐδέποτε χρὴ πράγμασιν.
 †Χωρισμὸς φίλων δοκιμαστήριον φιλίας.†
 Χρηστὴ γυνὴ κτῆμ' ἐστὶν ἀνδρὶ σὺφρονι. 835
 Χαλεπὸς θεατῆς ἀσυνέτως καθήμενος.
 Χωρὶς γυναικὸς ἀνδρὶ κακὸν οὐ γίγνεται.
 Χαίρειν προσήκει τοῖς παθῶν ἐλευθέροις.
 Χρόνος τὰ κρυπτὰ πάντα πρὸς τὸ φῶς φέρει.
 Ψυχῆς νοσοῦσης ἐστὶ φάρμακον λόγος. 840
 Ψευδόμενος οὐδεὶς λανθάνει πολὺν χρόνον.
 Ψυχὴν ἔθιζε πρὸς τὰ χρηστὰ πράγματα.
 Ψυχῆς γὰρ οὐδέν ἐστι τιμιώτερον.
 Ψυχῆς μέγας χαλινὸς ἀνθρώποις ὁ νοῦς.
 Ψευδῆς διαβολὴ τὸν βίον λυμαίνεται. 845
 Ψεῦδος δὲ μισεῖ πᾶς σοφὸς καὶ χρήσιμος.

- Ψυχῆς †ἀρχαίας† οὐδέν ἐστι γλυκύτερον.
 Ψυχῆς ἐπιμέλου τῆς σεαυτοῦ καθὰ δύνῃ.
 Ψεῦδος μέγιστόν ἐστιν ἀνθρώποις κακόν.
 850 Ψεῦδος ταπεινοῖ τοὺς ἄγαν ἐπωμότας.
 Ψυχῆς ὄλεθρός ἐστι σωμάτων ἔρωσ.
 Ὡς χαρίεν ἐστ' ἀνθρωπος, ἂν ἀνθρωπος ᾗ.
 Ὡς αἰσχρὸν ἀνθρώποισιν ἐστ' ἀπληστία.
 Ὡς τῶν ἐχόντων πάντες ἀνθρωποι φίλοι.
 855 Ὡς ἠδὺ τὸ ζῆν μὴ φθονούσης τῆς τύχης.
 Ὡς αἰσχρὸν εὖ ζῆν ἐν πονηροῖς ἠθεσιν.
 Ὡς ἠδὺ κάλλος, ὅταν ἔχη νοῦν σώφρονα.
 Ὡς ἠδὺ δούλῳ δεσπότου χρηστοῦ τυχεῖν.
 Ὡς ἠδὺ τῷ σωθέντι μεμνησθαι πόνων.
 860 Ὡς ἐστ' ἄπιστον ἢ γυναικεία φύσις.
 Ὡ τρισκακοδαίμων, ὅστις ὦν πένης γαμεῖ.
 Ὡς εὐκόλως πίπτουσιν αἱ λαμπραὶ τύχαι.
 Ὡς πολλὰ διὰ τὰς ἡδονὰς λυπούμεθα.

- Ὡς οὐδὲν οἶδ' ἄνθρωπος ὧν μέλλει ποιεῖν.
 Ὡς οὐδὲν ἢ μάθησις, ἂν μὴ νοῦς παρῆ. 865
 Ὡ Ζεῦ, τὸ πάντων κρεῖττον ἔστι νοῦν ἔχειν.
 Ὡς πάντα τιμῆς ἔστι πλὴν τρόπου κακοῦ.
 Ὡς χρηστὰ πράττειν κρεῖττον ἔστ' ἐλευθέρως.
 Ὡ γῆρας ἐχθρὸν σωμάτων ἀνθρωπίνων,
 ἅπαντα συλῶν <τὰ> καλὰ τῆς εὐμορφίας. 870
 Ὡς ἡδὺς ὁ βίος, ἂν τις αὐτὸν μὴ μάθῃ.
 Ὡς μέγα τὸ μικρὸν ἔστιν ἐν καιρῷ δοθέν.
 Ὡρα τὰ πάντα τοῦ βίου κρίνει καλῶς.
 Ὡς ποικίλον πράγμ' ἔστι καὶ πλάνον τύχη.
 Ὡς πολλὰ θνητοῖς ἢ σχολή ποιεῖ κακά. 875
 Ὡν ἤρξε γαστήρ, τὸ φρονεῖν ἀφηρέθη.
 Ὡ γῆρας ἀνθρώποισιν εὐκταῖον κακόν.

TRONIA MONTANA

The first of the following is a list of the
localities where the species was found.
The second is a list of the localities
where the species was not found.
The third is a list of the localities
where the species was found in small
numbers.

1. In the mountains of the Pyrenees,
in the district of the town of
Luchon, in the department of
Haute-Pyrénées, in the
commune of Luchon, in the
canton of Luchon, in the
arrondissement of Luchon, in the
département of Haute-Pyrénées,
in the mountains of the Pyrenees,
in the district of the town of
Luchon, in the commune of
Luchon, in the canton of
Luchon, in the arrondissement
of Luchon, in the département
of Haute-Pyrénées.

COMPARATIO
MENANDRI ET PHILISTIONIS

COMPARATIO

ALEXANDRI ET PHILISTIONIS

I

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΙΣΤΙΩΝΟΣ
ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΔΙΑΛΕΚΤΟΙ

- Μεν. Φιλιστίωνα τὸν καλὸν τε καγαθὸν
ἐγὼ Μένανδρος πολλὰ χαίρειν βούλομαι.
- Φιλ. Καγὼ τὰδ' αὐτὰ βούλομαι Φιλιστίων
προσεννέπειν, Μένανδρε, τὴν ἴσην χάριν.
- Μεν. Ἀπαρενόχλητος ὁ τόπος ἡμῖν τυγχάνει, 5
καὶ τοῦ λέγειν ἄρξασθ' <ἐγὼ> δὴ βούλομαι.
- Φιλ. Ἐτοιμον εὐρήσεις με. καὶ γὰρ τῆς σχολῆς
εὐκαιρία προτρέφεται λέγειν σοφῶς.
- Μεν. Ὅρᾳς ἐπὶ γῆς ἀνθρωπον ἴτεθνηκότα;
ἄμεινον ἡμᾶς μὴ γενέσθαι μηδ' ὄλως. 10
- Φιλ. Ἄρ' οὗτος οὐ κατεῖδε τὸν ἑαυτοῦ χρόνον
ἢ <τὸν> δι' ἄστρον ἀριθμὸν οὐκ ἐγνώρισεν;
- Μεν. Εἰ γὰρ μαθὼν ἦν καὶ χρόνους ἠπίστατο,
ἔδει τότε αὐτὸν θνητὸν ὄντα μὴ θανεῖν;
- Φιλ. Ἐν δειλία γὰρ ζῶντες ἡμεῖς τοῦ βίου 15
ὄντως <γὰρ> {νῦν} ἡμῖν <νῦν> πλάνη παρίσταται.

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΙΣΤΙΩΝΟΣ

- Μεν. Ὅταν θέλῃ τις τὰ τρεκῆ προμανθάνειν,
μάτην πλανᾶται τὸ σαφὲς †σοφῶς μαθεῖν.
- Φιλ. Ἐὰν θελήσης βίον ἄλυπον ἐκτελεῖν,
20 μὴ προσδόκα τὸ μέλλον ἢ λυπῆ μάτην.
- Μεν. Ὅστις κάτοιδε τοῦ βίου τὴν ἐκβασιν,
μαθῶν †ὄδυνᾶται προσδοκῶν καθ' ἡμέραν.
- Μεν. Οὐδὲν πέφυκε κρεῖττον †τῆς εὐκαιρίας·
καιροῦ γὰρ ἰσχύοντος οὐδὲ εἰς κριτῆς.
- 25 Φιλ. Ὅστις τὸν εὐτυχοῦντα βασκαίνειν θέλει,
λυπεῖν ἑαυτὸν βούλετ' {αι} εἰς δν ζῆ χρόνον.
- Μεν. †Τὸ ἐξαίφνης ἀόρατον †
ἀπροσδοκῆτως ἐλθὼν ἰδίαν χάριν ἔχει.
- Φιλ. Οὐτ' εὐτυχεῖν δεῖ πάμπαν οὔτε δυστυχεῖν.
30 ῥοπαῖς δὲ καιρῶν καὶ μεταβολαῖς †πάντα ἀλλάσσεται.
- Μεν. Ἐκ τοῦ τυχεῖν ἄνθρωπον ἀβεβαίου βίου
τύχην {εκ}καλοῦμεν ἣν ὄλως οὐκ οἶδαμεν.
- Φιλ. Κἂν αἰτιᾶ, μέτρησον αὐτοῦ τὴν τύχην.
ποῖον πέφυκε κέρδος ἐκ τούτου, φράσον.
- 35 Μεν. Κακοὶ γὰρ εὐτυχοῦντες ἐκπλήττουσί με.
ἀδίκως πονηροῖς †πλοῦτον δωρεῖται θεός.
- Φιλ. Ὡς θνητὸς ὢν ἄνθρωπος †καὶ λιπῶν φάος,
χαλιναγωγεῖν δεῖ τὸν τεταγμένον χρόνον.

- Μεν. Πενίας <περ> οὐδέν ἐστιν ἀθλιώτερον.
ἄμεινόν ἐστιν ἀποθανεῖν ἢ δυστυχεῖν. 40
- Φιλ. Ἄνθρωπον ὄντα πάντα προσδοκᾶν σε δεῖ.
ὁ δ' ἐκκακήσας ὤλεσε<ν> τὰς ἐλπίδας.
- Μεν. Ἡ μὴ ποίει τὸ κρυπτόν ἢ μόνος ποίει,
ἵνα σὺ σεαυτὸν μόνος ἔχῃς συνίστορα.
- Φιλ. Μυστήριόν σου μήποτ' εἶπης τῷ φίλῳ,
κοῦ μὴ φοβηθῆς αὐτὸν ἐχθρὸν γενόμενον. 45
- Μεν. Ὅργῃς χάριν τὰ κρυπτά μὴ ἐκφάνῃς φίλου.
ἥ ἔλπιζε γὰρ αὐτὸν πάλιν γενέσθαι φίλον. †
- Φιλ. Ὁ θυμὸς οὔτε ῥῶσιν οὔτε νοῦν ἔχει·
ὀργὴ δὲ δεινὰ δρᾶν ἀναγκάζει βροτούς. 50
- Μεν. Ὅστις γυναικὸς ἀποθανούσης ἐπιγαμεῖ,
ὁ τοιοῦτος ὄντως οὐκ ἐπίστατ' εὐτυχεῖν.
- Φιλ. Ἄπαντας ἡμᾶς δεῖ φέρειν τὰς διαβολὰς
ὑπὸ τοῦ λέγοντος, κἂν θέλῃς κἂν μὴ θέλῃς.
- Μεν. Πενίαν φέρειν οὐ παντός, ἀλλ' ἀνδρὸς σοφοῦ. 55
πολλοὶ γὰρ εὐτυχοῦντες οὐ φρονοῦσιν εὖ.
- Φιλ. Ἄνῃρ ὁ πλουτῶν <εἰ> μέγα κομπάζων βιοῖ,
ἅπασι δ' ἀνθρώποις ἔχει μῖσος μέγα.

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΙΣΤΙΩΝΟΣ

- Μεν. Πολλῶν <μὲν> ὁ λόγος χρηστός, ὁ δὲ τρόπος κακός.
 60 οὐ τῷ λόγῳ δὲ δεῖ †χρηῆσθαι, ἀλλὰ τῷ τρόπῳ.
 Φιλ. Πενία δ' ἄτιμον καὶ τὸν εὐγενῆ ποιεῖ.
 τῷ δυστυχοῦντι θάνατος αἰρετώτερος.
 Μεν. Δοκίμαζε πρῶτον τὸν τρόπον κοῦ τὸν λόγον.
 σεμνὸς τρόπος γὰρ διαφέρει καλῶν λόγων.
 65 Φιλ. Εἰ χρήμασι<ν> τὸν θάνατον ἐξωνοῦμεθα,
 τῶν πλουσίων <ἄν> ὁ κόσμος ὄλος ἐτύγχανε.
 Μεν. Ἄπασιν ἀνθρώποις<ιν> ἀπόκειται θανεῖν,
 ζωῆς γὰρ ἡμῖν ὀλίγος ἐμετρήθη χρόνος.
 Φιλ. Μηδεὶς ἑαυτὸν μακάριον νομιζέτω,
 70 πρὶν ἢ μάθῃ τὸ τέρμα τῆς εἴμαρμένης.
 Μεν. Ψευδηγόροις γελῶσι καὶ μύθοις κενοῖς,
 †θεραπεύεται τὰ κακὰ ταῖς συμβουλίαις. †
 Φιλ. Τί τῷ θανόντι δῶρα λαμπρὰ προσφέρεις
 ἂ μὲθ' ἡδονῆς ἀφῆκε κοῦκ ἐχρήσατο.
 75 Μεν. Τί τὸν θανόντα κωφὸν ὠφελεῖς καλῶν;
 τὸν ζῶντα λυπεῖς, τῷ θανόντι δ' οὐ μέλει.
 Φιλ. Ὁ τάφος στεφανωθείς πλουσίως καὶ κοσμίως
 †τὸ ζῆν ἑαυτοῦ διὰ πλάνης κατηγορεῖ. †
 Μεν. Ἐν ἀδειλίᾳ γὰρ ζῶντες ὄν ζῶμεν χρόνον
 80 φρόνιμοι δοκοῦμεν μηδὲ ἐν †καθιόντες.

- Φιλ. Κούφως φέρειν δεῖ τὰς ἐνεστώσας τύχας.
βουλόμεθα πλουτεῖν πάντες, ἀλλ' οὐ δυνάμεθα.
- Μεν. Ὁ καιρὸς ἀνθρώποισιν, οἷσπερ ἂν θέλη,
ἔλθων δίδωσιν χρημάτων ἐξουσίαν.
- Φιλ. Εἰ πᾶσιν ἡμῖν ἦν φρενῶν κοινωνία, 85
καὶ χρημάτων ἦν καὶ φρενῶν κοινωνία.
- Μεν. Εἰ τὴν φρόνησιν πάντες εἶχον τὴν ἴσην,
οὐδεὶς ἐγίγνετ' ἂν πενόμενος πώποτε.
- Φιλ. Οὐδεὶς γενόμενος εὐθέως ἔστι<ν> σοφός,
τύχη δὲ καὶ τὸν μὴ σοφὸν ποιεῖ σοφόν. 90
- Μεν. Ἄπαντα νικᾷ καὶ μεταστρέφει τύχη,
οὐδεὶς δὲ νικᾷ μὴ θελούσης τῆς τύχης.
- Φιλ. Οὐδὲν μετατιθεῖ τῶν πεπρωμένων τύχη,
ἃ γὰρ πέπρωται ταῦθ' ὅλως οὐ μετατιθεῖ.
- Μεν. Ἄ δεῖ παθεῖν σε μηδαμοῦ σκέψη φυγεῖν, 95
οὐ γὰρ δυνήσῃ διαφυγεῖν ὃ σε δεῖ παθεῖν.
- Φιλ. Τὸν δοῦλον οὕτως ἔχε λαβῶν ὡς<
>τύχην. 97A
- Μεν. Δούλους ποιοῦσι ἴπαντας τοὺς ἔλευθέρους
γάμοι, τεκνώσεις, ἡδοναί, φόβοι, νόμοι.
- Φιλ. Ἐλευθέρους ἅπαντας ἡ φύσις ποιεῖ, 100
δούλους δὲ μετεποίησεν ἡ πλεονεξία.

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΙΣΤΙΩΝΟΣ

- Μεν. Δούλευε, δοῦλε, μάλλον ἐκ προθυμίας·
 βάρος γὰρ ἔξεις <μάλλον> ἐκ κελεύσεως.
- 105 Φιλ. Ἡ φιλόσοφον δεῖ τὸν πένητα τυγχάνειν
 ἢ δοῦλον εἶναι πᾶσιν ὧν χρεῖαν ἔχει.
- Μεν. Ἐκ δουλείας εἰ δεσπότην τύχοις ἔχων,
 †ψεύση μηδέποτ'· οἶδε γὰρ σου τὰ ψεύσματα. †
- Φιλ. Δούλω γενομένῳ, δοῦλε, δουλεύειν φοβοῦ.
 ἀμνημονεῖ γὰρ ταῦρος ἀργήσας ζυγοῦ.
- 110 Μεν. Τὰ δάνεια δούλους τοὺς ἐλευθέρους ποιεῖ.
 φύλασσε σαυτὸν ἐγκρατῶς ἐλεύθερον.
- Φιλ. Ἡ γῆ τόκους δίδωσι μὴ λυπουμένη·
 ἀπὸ γῆς ἔφν τὰ πάντα κεῖς γῆν οἴχεται.
- Μεν. Ἐὰν δανείσῃ καὶ μακρῷ χρόνῳ κρατῆς,
 115 ἅπαξ λαβὼν τὸ χρῆμα δώσεις πολλάκις.
- Φιλ. Βλέπε τὸν δανειστὴν ὡς θάλασσαν ἢ βυθόν·
 ἂν γὰρ βραδύνης, λαμβάνεις τρικυμίαν.
- Μεν. Ὡς τὰς γυναῖκας τοκετὸς ὀλολύξαι ποιεῖ,
 καὶ τοὺς πένητας ὁ τόκος ὀλολύξαι ποιεῖ.
- 120 Φιλ. Ἄμεινόν ἐστι καταλιπεῖν ἄλγος τισίν
 †ἢ μηδὲν ἔχοντα . . . . †
- Μεν. Πράξας κακῶς τι κἂν δοκῆς θεὸν λαθεῖν,
 πίστευσον ὅτι σ(ε)αυτὸν οὐ δύνῃ λαθεῖν.
- Φιλ. Ἐὰν φονεύῃς λα(ν)θ(άν)ων, εὐχου θεῶ.
 125 ὁ λανθάνεις ἄνθρωπον, ὁμολόγει θεῶ.

- Μεν. Ἐστι<ν> Δίκης ὀφθαλμὸς ὃς τὰ πάνθ' ὄρα.
 †καὶ πρὸς ὃ ποιεῖ τις, οὕτως καὶ κομίζεται.†
- Φιλ. Ἡ γλῶσσα πολλῶν ἐστὶν αἰτία κακῶν.
 κρεῖττον σιωπᾶν ἢ λαλεῖν ἅ μὴ θέμις.
- Μεν. †Ἄκουε πάντα μανθάνειν καὶ μὴ λαλεῖν.† 130
 πολλὴν γὰρ ἀβλάβειαν ἢ σιγὴν φέρει.
- Φιλ. †Ἐὐ ἔχειν σπούδαζε μὴ τῷ σχήματι·
 τὸ σῶμα μᾶλλον κόσμει ἢ τὸ φρόνημα.†
 τὸ σχῆμα γὰρ κρίνουσιν οὐχὶ τὸν λόγον.
- Μεν. Εὐκαταφρόνητός ἐστι<ν> πανταχοῦ πένης. 135
 <ὃ> πονηρὰ ποιῶν εὐθέως οὐκ αἰσθ<αν>εται.
- Φιλ. <Ὁ> δυσσεβῶν τι<ς> καὶ δοκῶν λαθεῖν θεὸν
 κολάζεθ' οὗτος ὑπὸ συνειδότος θεοῦ.
- Μεν. Ὁ μὴ κολασθεῖς τῷ νόμῳ πράξας κακῶς,
 αὐτὸς ὑφ' ἑαυτοῦ τῷ φόβῳ κολάζεται. 140
- Φιλ. Ὁ μὴ μαθητὴς τοῦ διδάσκοντος λόγου,
 οὗτος μαθητὴς τοῦ κολάζοντος νόμου.
- Μεν. Μὴ πάσχε πρῶτον τὸν νόμον καὶ μάνθανε·
 πρὸ τοῦ παθεῖν σε τῷ φόβῳ προλαμβάνου.
- Φιλ. Ὡσπερ λέγουσι πάντες οἱ σοφώτατοι, 145
 οὐδεὶς ποιῶν πονηρὰ λανθάνει Δίκην.

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΙΣΤΙΩΝΟΣ

- Μεν. Πράσσων καλῶς μέμνησο τῆς δυσπραξίας,
ὡς γὰρ τὸ πράσσειν καὶ τὸ μὴ πράσσειν σκόπει.
- Φιλ. Ἐὰν θελήσης χρημάτων σωροὺς ἔχειν,
150 σωροὺς ἔχειν δεῖ καὶ καλῶν φρονημάτων.
- Μεν. Ἔστι πρῶτον τῶν καλῶν δικαιοκρισία· ἴ
ὄρα τὸ κέρδος μὴ τέκη σοι ζημίαν.
- Φιλ. Βίον πορίζου πάντοθεν πλὴν ἐκ κακῶν.
οὐκ ἔστιν οὐδὲν χειρόν αἰσχροκερδίας.
- 155 Μεν. Ὅταν πονηροῦ πράγματος κέρδος λάβῃς,
τοῦ δυστυχεῖν νόμιζε σ' ἀρραβῶν' ἔχειν.
- Φιλ. Πρόκρινε κέρδο(ν)ς τοῦ πονηροῦ ζημίαν·
157A <λυπεῖ γὰρ ἡμῖν ζημία βραχὺν χρόνον,>
κακὸν δὲ κέρδος ὄλον ἀναιρεῖ <τόν> βίον.
- Μεν. Τοῖς μὲν καλῶς πράττουσι προστατεῖ θεός,
160 χαίρει δ' ὄρων πάσχοντας ἴτους ἀναξίους.
- Φιλ. Τὸ συνειδὸς ἡμῶν ἔνδον ἐγκεκρυμμένον
ἐπὶ τῷ μετώπῳ τὴν ἀλήθειαν φέρει.
- Μεν. Μηδέποτε πειρῶ δύο φίλων εἶναι κριτῆς·
ἐνὸς γὰρ αὐτῶν εὐθέως ἐχθρὸς γίνῃ.
- 165 Φιλ. Κρίνει φίλους ὁ καιρὸς ὡς χρυσὸν τὸ πῦρ.
ἐν ἀπορίαις γὰρ οὐδὲ εἷς ἔσται φίλος.

- Μεν. Ὁ <τῷ> φίλῳ πεσόντι {συμ}παραμένων φίλος
ἀδελφὸς οὗτος καὶ φίλος καὶ συγγενής.
- Φιλ. Δοκιμάζεται πᾶς οὐ πεπλασμένος φίλος
φιλίαν φίλου στέργοντος, {καὶ} οὐ τὰ χρήματα. 170
- Μεν. Πένητα ὁ συλῶν οὐ ἴτινα ἔχων ἀπέρχεται †
πολλὰ καταλείψας δάκρυα καὶ στενάγματα.
- Φιλ. Ἰδίας νόμιζε τῶν φίλων τὰς συμφορὰς·
φίλος με λυπῶν οὐδὲν ἐχθροῦ διαφέρει.
- Μεν. Ὄταν φίλος σου κατὰ φίλου μέλλη λέγειν,
μὴ τῷ λόγῳ πίστευε, ἀλλ' αὐτὸν σκόπει. 175
ὁ γὰρ προχείρως πρὸς σὲ διαβάλλον φίλον
ταῦτόν ποιήσει καὶ κατὰ σοῦ πρὸς <τόν> φίλον.
- Φιλ. Ὄταν μάλιστα ζῆν ἀκινδύνως θέλης,
†ἐχθροὺς ἀπίσκει τοὺς λέγοντας ἐν δόλῳ. † 180
- Μεν. Εὐχαὶ γὰρ ἐχθρῶν εἰσιν αἱ φίλων μάχαι.
χαίρουσι γὰρ βλέποντες <εἰς> ἀψιμαχίας.
- Φιλ. Οὐδ' οἱ φίλοι μένουσιν ἐν βίῳ φίλοι,
οὐδ' αἱ γυναῖκες διαμένουσι σώφρονες.
- Μεν. Τίς δ' οὐχὶ θνητῶν ἔστι γινώσκων τάδε, 185
ὡς πᾶς τις αὐτὸν τοῦ πέλας μᾶλλον φιλεῖ;
- Φιλ. Ἄπαντές ἐσμεν εἰς τὸ νουθετεῖν σοφοί,
αὐτοὶ δ' ἁμαρτάνοντες οὐ γινώσκομεν.
- Μεν. Ἀδύνατόν ἐστι καταμαθεῖν παντὸς νόον
φέροντα κρυπτὴν ἔνδοθεν πονηρίαν. 190

MENANDROY KAI ΦΙΛΙΣΤΙΩΝΟΣ

- Φιλ. Κρεῖττον σιωπᾶν ἐστὶν ἢ μάτην λαλεῖν.
πολλὴν γὰρ ἀβλάβειαν ἢ σιγὴν φέρει.
- Μεν. Φέρον ἐγκρατῶς ἔνδειαν ὡς εἰδὼς ὅτι
†ἀπόντος ἔργου τὸ ἐγκρατεύεσθαί σε δεῖ.†
- 195 Φιλ. Μισῶ πένητα πλουσίῳ δωρούμενον·
ἢ μωρός ἐστὶν ἢ πλανᾶσθαι βούλεται.
- Μεν. Αἰσχύνομαι πλουτοῦντι δωρεῖσθαι φίλῳ,
μὴ μ' ἄφρονα κρίνη καὶ διδοὺς αἰτεῖν δοκῶ.
- Φιλ. Ὅταν φίλον σου δοκιμάσαι θέλης ποτέ,
200 μυστήριόν σου ψευδὲς <αὐτῷ> προσανάθου.
- Μεν. Πένης ὑπάρχων ἂν γένη ποτὲ πλούσιος,
μέμνησ' ἐκείνης τῆς τύχης, ὅτ' ἦς πένης.
- Φιλ. Ἄν δυστυχῆς, ἄνθρωπε, μὴ λυποῦ μέγα.
τῆς γὰρ τύχης τὸ μέλλον οὐκ ἐπίστασαι.
- 205 Μεν. Γνώμην πονηρὰν εὐκόλως τρέφει γυνή.
ὁ τρόπος γὰρ αὐτῆς †ἐγγυμνάζεται† κακοῖς.
- Φιλ. Πιθανὴν γυναῖκα <δ'> ὁ τρόπος εὐμορφον ποιεῖ.
πολὸν γὰρ διαφέρει σεμνότης εὐμορφίας.
- Μεν. Γυναῖκα †ὁ διδάσκων γράμματα γινωσκέτω
210 ὅτι ἀσπίδι προσπορίζει φάρμακα.†

- Φιλ. Γένος τὸ θηρῶν ἡμεροῦτ' ὀλίγον <ποτέ>, 215
 ὁ δὲ τῆς γυναικὸς τρόπος οὐκ ἀλλάσσεται ποτε.
- Μεν. Μηδέποτε πειρῶ σκαμβὸν ὀρθῶσαι κλάδον·
 ἐκεῖ νένευκεν οὗ φύσις βιάζεται.
- Φιλ. Ἐὰν γυνὴ γυναικὶ κατ' ἰδίαν λαλῆ,
 μεγάλων κακῶν θησαυρὸς ἐξορύττεται.
- Μεν. Γνώμην μεγίστην τῷ φιλοῦντι μὴ λέγε·
 γνώμη γὰρ ἰδίᾳ τὸ κακὸν ἠδέως ποιεῖ.
- Φιλ. Κἂν μέχρη νεφέων τὴν ὄφρυν ἀνασπᾶσης,
 ὁ θάνατος αὐτὴν πᾶσαν ἐλκύσει κάτω. 220
- Μεν. Κἂν μυρίων γῆς κύριος πηχῶν ἔση,
 θανῶν γενήσῃ τάχα μόλις πηχῶν τριῶν.
- Φιλ. Ὁ πλέων τὸ πέλαγος ἠγριωμένον <μιᾶς>
 ἀπὸ πήχεώς {μιᾶς} γε τῷ θανάτῳ παρίσταται.
- Μεν. Ἐὰν πένητα γυμνὸν ἐνδύσης ποτέ, 225
 οὐδὲν ἐποίησας, ἂν λόγοις ὄνειδίσῃς.
- Φιλ. Καλῶς ποιήσας καὶ κακῶς ὄνειδίσας
 ἀψινθίῳ <π>έμιξας Ἀττικὸν μέλι.
- Μεν. †Ἐχθρὸς παρ' ἐχθροῦ λαβάνων (sic) ἐπεπτώκει.†

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΙΣΤΙΩΝΟΣ

- 230 Φιλ. Ἀνὴρ ὁπότεν γυναιῖκα καταβλάψαι θέλη,
 θησαυρὸν ἐχέτω <πλούσιον> φρονημάτων.
 Μεν. Χρυσὸς δόλος πέφυκε καὶ γυνὴ δόλος.
 ἀμφοτέρα ταῦτα <τοὺς> φίλους ἐχθροὺς ποιεῖ.
 Φιλ. Προπετοῦς <παρ'> ἀνδρὸς μὴ φοβοῦ λάβρον στόμα·
 235 ὁ γὰρ σιωπῶν ἔνδον ἐγκρύπτει δόλον.
 Μεν. Γέρον γενόμενος μὴ γάμει νεωτέραν·
 ἄλλον γὰρ ἔξει· παιδαγωγήσῃ δὲ σύ·
 Φιλ. Οὐκ ἔστιν εὐρεῖν τὴν τροφήν ἄνευ κόπου.
 κάμνουσι πάντες τῆς ζόης ταύτης χάριν.
 240 Μεν. Οἱ τῶν πενήτων ἐργατῶν αἰεὶ κόποι·
 εἰς τὰς τροφὰς χωροῦσι τὰς τῶν πλουσίων.
 Φιλ. Ὁ πλούσιος πένητας οὐκ ἀσπάζεται·
 ἀλλὰ παραπέμπει μηδὲν ἠδικηκότας.
 Μεν. Ὁ φίλου βεβαίου θυμὸν ἐγκρατῶς φέρων
 245 οὔτος πέφυκε μέχρι τέλους τούτου φίλος.
 Φιλ. Μακάριος, ὅστις ἔτυχε γενναίου φίλου·
 φιλίας γὰρ οὐδὲν ἔστι τιμιώτερον.
 Μεν. Γαμῶν γυναιῖκα κλαῖε καὶ θάπτων γέλα·
 γυναιῖκας οἱ θάπτοντες εὐτυχοῦσι γάρ.
 250 Φιλ. Καλὸν τὸ θνήσκειν, οἷς ὕβριν τὸ ζῆν φέρει·
 †ζῆ γὰρ πονηρῶς καὶ τὸ φῶς βλέπει σκότος.†
 Μεν. Ἄνθρωπον ὄντα πάντα προσδοκᾶν σε δεῖ.
 ἀλλάσσεται γὰρ πάντα κοῦδὲν παραμένει.

- Φιλ. Μηδέποτε σαυτὸν δυστυχῶν ἀπελπίσης·
καιρῶν γὰρ εἰσι μεταβολαὶ καὶ <τῆς> τύχης. 255
- Μεν. Ἄν εὐτυχῆς, ἄνθρωπε, μὴ φρόνει μέγα·
πάλιν γὰρ ὄψει τῆς τύχης μετατροπὴν.
- Φιλ. Ὅτ' εὐτυχεῖς, μέμνησο τῆς προτέρας τύχης.
μὴ λέγε τίς ἦσθα πρότερον, ἀλλὰ νῦν τίς εἶ.
πρὸς τὴν παροῦσαν <πάντοθ'> ἀρμόζου τύχην. 260
- Μεν. Ἄνῆρ γυναικὸς λαμβάνων συμβουλίαν
πεσεῖν δεδοικῶς βούλεται πάλιν πεσεῖν.
- Φιλ. †Τὸν δοῦλον ὧ τᾶν προσλαβῶν ὃν ὠνήσω†
†τύχην ἔχοντα δούλην, γνώμην δ' ἐλευθέραν.†
- Μεν. †Ἐλευθέρους δούλευε† κοῦχ ἔξεις δούλους· 265
δυσὶ δούλευε καὶ νόμοις καὶ δεσπότηαις.†
- Φιλ. Δούλευε, δοῦλε, μᾶλλον ἐκ βουλήσεως·
βάρος γὰρ ἔξεις μᾶλλον ἐκ κελεύσεως.
- Μεν. Μίαν πρόνοιαν τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω
θεὸν νόμιζε καὶ σέβου παντὶ σθένει· 270
ὡς ὄντα τοῦτον καὶ παρόντ' αἰεὶ σέβου,
καὶ μήτ' ἐρώτα μήτε μανθάνειν θέλε·
οὐ γὰρ θέλω σε μανθάνειν, τί δὴ θεός.
- Φιλ. Πόντου, γυναικός, <καύματος>, πυρός, θηρός
χειρότερός ἐστιν ὁ προδότης <ὁ> τῶν φίλων. 275

MENANDROY KAI PHIΛIΣΤΙΩΝΟΣ

- Μεν. Πενία καθ' αὐτήν <ἐστίν> ἰσχυρὰ νόσος·
 ἔρωτα {δὲ} προσλαβοῦσα δύο νόσους νοσεῖ.
- Φιλ. Δεινὸν πενία· †κακὸν δυστυχία·
 σοφοῦ δὲ† ἀνδρὸς πάντα γενναίως φέρειν.
- 280 Μεν. Ὅσον διαφέρει τοῦ θανεῖν τὸ ζῆν καλῶς,
 τοσοῦθ' ὁ θάνατος διαφέρει τοῦ ζῆν κακῶς.
- Φιλ. Ἄνθρωπος ὢν μηδέποτε τὴν ἀλυπίαν
 αἰτοῦ παρὰ θεῶ<ν>, ἀλλὰ τὴν μακροθυμίαν.
- Μεν. Ὅταν δ' ἄλυπος διὰ τέλους εἶναι θέλης,
 285 †ἢ θεὸν εἶναί σε δεῖ, ἢ νεκρόν.†
- Φιλ. Πρόσεστιν α<ι>εὶ τῷ πένητ' ἀπιστία·
 κἂν σοφὸς ὑπάρχη, κἂν λέγη τὸ συμφέρον.
- Μεν. †Οὐδέποτε πένης ἐπὶ δίκαιος δίκαιος εὐρέθη.†
 αἰεὶ δ' ὁ πλοῦτος τὴν πενίαν καταισχυνεῖ.
- 290 Φιλ. Μισῶ πένητα πλουσίῳ δωρούμενον·
 αὐτὸς γὰρ αὐτοῦ τὸν βίον λυμαίνεται.
- Μεν. Μισῶ πένητα πλουσίῳ δωρούμενον·
 ἔλεγχός ἐστι τῆς ἀχορτάστου τύχης.
- Φιλ. Ὅταν <δ'> ἴδῃς εἰς ὕψος ἠρμένον τινά,

- κακῶς τε πλούτῳ καὶ τύχῃ γαυρούμενον, 295
 τούτου ταχεῖαν νέμεσιν εὐθὺς προσδόκα·
 ἐπαίρεται {γὰρ} τις μεῖζον, ἵνα μεῖζον{ως} πέση.
- Μεν. Ἔως μὲν καθῆσο τὰς ὀφρῦς ἀνεσπακῶς,
 †ᾧμην σε τῶν σοφῶν σοφόν τινα·†
 ὄ(πο)τε δ' ἐγερθεῖς εἰς λόγους ἐλήλυθας, 300
 ἐφάνης χελώνης δέρμ' ἔχων, φρένας δ' ὄνου.
 ἀνδρὸς χαρακτήρ ἐκ λόγου γνωρίζεται.
- Φιλ. Ὁ περιφέρων μοι τὴν λεοντείαν δορὰν
 πήραν τε καὶ πώγωνα καὶ βάκτρον μέγα
 σιγῶν δοκεῖς μοι φρόνιμος εἶναι καὶ σοφός. 305
 τύπους γὰρ ὡς ἔοικε τῶν σοφῶν ἔχεις
 ὄνος πεφυκῶς περ καὶ† σάγμ' ἔχων μέγα.
 λάλησον, ἵνα μάθωμεν ὡς ἄνθρωπος εἶ.
 εἰ δ' ἔτι σιωπᾶς, γέγονας ἀνθρώπου σκιά.
 ἔνιοι γὰρ ὡς δοκοῦντες εὖ φρονεῖν μάλα 310
 πώγωνα περιφέρουσιν ἐξησκημένον
 †φορτίον ἄχρηστον κοῦ χρήσιμον.†
 εἰ γὰρ τιν' εἶχον δύναμιν αἱ πολλαὶ τρίχες,
 οὐκ ἂν ποθ' ὁ λύκος τὸν τράγον κατήσθιε.

II

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΙΣΤΙΩΝΟΣ
ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ

Μεν. Ὅ πᾶσιν ἀρέσας ἐν σοφοῖς ποιήμασιν,
ὁ τοῦ βίου τὴν πρᾶξιν ἐπιδείξας σοφοῖς,
Μένανδρος ὁ σοφὸς νῦν πάλιν παραινέσω,
χαίρειν προ{σ}τάξας τοῖς ἀκούουσιν νέοις,
5 ὅπως ἕκαστος ἴακούων μου μανθάνῃ
τὴν τοῦ βίου ἰεὺθειαν, ἣν ὑμῖν φράσω,
παρηγορῶν ἕκαστον ἐς τὸ συμφέρον,
ἔχων ἀγῶνα πρὸς Φιλιστίωνα νῦν,
τὸν τερπνὸν καὶ φιλητὸν καὶ βιωφελῆ,
10 ἐκ τῶν κατὰ μέρος ἐκλεγέντων πραγμάτων.
Ἄρξόμεθα λοιπὸν περὶ τύχης <λέγειν> σοφῶς.

Μένανδρος. περὶ τύχης.

Ὅταν τις ἡμῶν ἴαμέριμνον ἴεχη τὸν βίον,
οὐκ ἐπικαλεῖται τὴν τύχην εὐδαιμονῶν·
ὅταν δὲ λύπαις περιπέση καὶ πράγμασιν,
15 εὐθὺς προσάπτει τῇ τύχῃ τὴν αἰτίαν.

Φιλ. Μηδέποτε μέμφου τὴν τύχην εἰδὼς ὅτι
17 καιρῶ πονηρῶ καὶ τὰ θεῖα δυστυχεῖ.

17A . . . . . | μή

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΙΣΤΙΩΝΟΣ

ἅπαντα συλῶν <τὰ> καλὰ τῆς εὐμορφίας
 καὶ μεταχαράσσον τὴν μὲν ἀνδρίαν μελῶν
 εἰς <τ>ἀπρεπές, τὸ δὲ τάχος εἰς ὄκνον πολύν,
 [ὁ νοῦς· ὅτι οὐκ ἔνεστιν δύναμις τοῦ σώματος·]
 40 φεύγει δὲ πάντα καὶ τὸ λαμπρὸν ὀμμάτων.

Φιλ. Ἐὰν γένηται πλούσιος γεγῶς γέρον,
 καλὸν τὸ γῆράς ἐστιν ἐπὶ τούτῳ μόνον·
 †ἔχει γὰρ χειραγωγὸν τὸν πλοῦτον ὁ γέρον. †
 ἐπὶ ἴδης γέροντα <πενιχρὸν> καὶ μόνον,
 45 μηδὲν ἐπερώτα· πάντα γὰρ κακῶς ἔχει.
 καλὸν τὸ θνήσκειν ἔστιν †ἐπὶ τούτῳ λέγειν.
 μὴ νουθέτει γέρονθ' ἁμαρτάνοντά τι·
 δένδρον παλαιὸν μεταφυτεύειν δύσκολον.

Μεν. περὶ πλούτου.

Αἰσχύνομαι πλουτοῦντι δωρεῖσθαι φίλῳ,
 50 μὴ μ' ἄφρονα κρίνη καὶ διδοὺς αἰτεῖν δοκῶ.
 μισῶ πένητα πλουσίῳ δωρούμενον·
 ἔλεγχός ἐστι τῆς ἀχορτάστου τύχης.
 μὴ τὴν ὄφρον ἔπαιρε <— × — υ —>.

- μὴ οὐ† χρυσὸς† περίσημος ἦ, ἀλλὰ† πηλὸς ἦ.
 κἂν μέχρῃ νεφέων τὴν ὄφρῶν ἀνασπάσης, 55
 ὁ θάνατος αὐτὴν πᾶσαν ἐλκύσει κάτω.
 κἂν μυρίων γῆς κύριος πηχῶν ἔσῃ,
 θανῶν γενήσῃ τάχα τριῶν ἢ τεσσάρων.
- Φιλ. Αἰὲ τὸ πλουτεῖν συμφορὰς πολλὰς ἔχει,
 φθόνον τ' ἐπήρειάν τε καὶ μῖσος πολὺ, 60
 πράγματά τε πολλὰ κἀνοχλήσεις μυρίας,
 πράξεις τε πολλὰς συλλογὰς τε τοῦ βίου.
 ἔπειτα μετὰ ταῦτ' εὐθύς εὐρέθη θανῶν,
 ἄλλοις καταλιπὼν εἰς τρουφήν τὴν οὐσίαν.
 ὄθεν πένεσθαι μᾶλλον ἠδέως ἔχω 65
 ἔχειν τε μέτρια κἀμέριμνον ζῆν βίον, 65 A
 καὶ μήτ' ἔχειν πλοῦτόν με μήτε πράγματα·
 πᾶς γὰρ πένης ὦν μεγάλα κερδαίνει κακά.
- Μεν.   περὶ θεῶν.
 Ὁ μὲν Ἐπίχαρμος τοὺς θεοὺς εἶναι λέγει
 ἀνέμους, ὕδωρ, γῆν, ἥλιον, πῦρ, ἀστέρας.
 ἐγὼ δ' ὑπέλαβον χρησίμους εἶναι θεοὺς 70
 τὰργύριον ἡμῖν καὶ τὸ χρυσίον <μόνους>.
 ἰδρυσάμενος τούτους γὰρ εἰς τὴν οἰκίαν,

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΙΣΤΙΩΝΟΣ

εὔξαι τί βούλει, πάντα σοι γενήσεται,
 ἄγρός, οἰκίαι, θεράποντες, ἀργυρώματα,
 75 φίλοι, δικασταί, μάρτυρες. μόνον δίδου·
 αὐτοὺς γὰρ ἔξεις τοὺς θεοὺς ὑπηρέτας.
 Φιλ. Θεὸν νόμιζε καὶ σέβου, ζήτει δὲ μή·
 πλεῖον γὰρ οὐδὲν ἄλλο τοῦ ζητεῖν ἔχεις.
 εἴτ' ἔστιν εἴτ' οὐκ ἔστι, μὴ βούλου μαθεῖν.
 80 ὡς ὄντα τοῦτον καὶ παρόντ' αἰεὶ σέβου.
 τίς ἔστιν, ὁ θεὸς οὐ θέλει σε μανθάνειν·
 ἀσεβεῖς τὸν οὐ θέλοντα μανθάνειν θέλων.

Μεν. περὶ φίλου.

Χρυσὸς μὲν οἶδεν ἐξελέγχεσθαι πυρί,
 ἢ δ' ἐν φίλοις εὐνοια καιρῷ κρίνεται.
 85 καιρῷ τὸν εὐτυχοῦντα κολακεύων φίλος
 καιροῦ φίλος πέφυκεν, οὐχὶ τοῦ φίλου.
 ἀπόντι μᾶλλον εὐχαριστίαν ποίει·
 τῷ γὰρ παρόντι γίνετ' εὐτονώτερον.
 μυστήριόν σου μὴ κατείπης τῷ φίλῳ.
 90 φρόνησιν ἀσκῶν ἄφροσιν μὴ χρῶ φίλοις.

Φιλ. Ἄπαν διδόμενον δῶρον, ἂν καὶ μικρὸν ᾗ,
 μέγιστόν ἐστιν, <ἂν> μετ' εὐνοίας δοθῆ.
 κρίσει δικαία καὶ δίδου καὶ λάμβανε,
 ἐπεὶ βλαβήση καὶ διδῶν καὶ λαμβάνων.
 μὴ λέγ', ὅτι δώσεις, μὴ δίδούς· ὁ γὰρ λέγων 95
 καὶ τὴν ἀπ' ἄλλων ἐμποδίζεται δόσιν.
 καλῶς ποιήσας <κοῦ> καλῶς ὀνειδίσας
 ἔργον καθεῖλες πλούσιον πτωχῶν λόγῳ.
 καυχώμενος τὸ δῶρον, ὃ δέδωκας φίλῳ,
 ἔργῳ στρατηγὸς γέγονας, ἐν λόγῳ φονεύς. 100
 ἂν γυμνὸν εὐρῶν πενιχρὸν ἐνδύσης <ποτέ,
 μάλλον ἀπέδυσας> αὐτόν, ἂν ὀνειδίσης.
 εἰάν τροφήν δοῦς τὸν λαβόντ' ὀνειδίσης,
 ἀψινθίῳ κατέπασας Ἀττικὸν μέλι.

Μεν.   περὶ πονηρίας.

Οὐ παντελῶς δεῖ τοῖς πονηροῖς ἐπιτρέπειν, 105
 ἀλλ' ἀντιτάσσειν, μὴ τᾶν κατὰ γέννητ'.
 ὁ γὰρ ἀδίκως <τι> καθ' ἑτέρου ζητῶν κακὸν

ἐποίησεν οὗτος ὡς ἐλευθέρου γένους.
 ἐλευθέρους ἐποίησε πάντας τῇ φύσει,
 δοῦλον δὲ μετεποίησεν ἢ πλεονεξία.
 †ἢ ἐξ ἀρχόντων, νόμος, φίλοι. † 130
 ἢ δ' <αὐ> τύχη τὸ σῶμα κατεδουλώσατο.
 <ἐλεύθερον> {δὲ} τὸ γένος ὑπάρχει τῇ φύσει.

Μεν.   περὶ γειτονίας.

Ἐὰν πονηροῦ γείτονος γείτων τύχης,
 πάντως παθεῖν πονηρὸν ἢ μαθεῖν σε δεῖ.
 ἐὰν <ποτ'> ἀγαθοῦ γείτονος γείτων τύχης, 135
 ὡς προσδιδάσκεις ἀγαθὰ καὶ προσμανθάνεις.

Φιλ. Ὡς εὐφυῆς ζῶον ὁ κοχλίας, νῆ τὸν θεόν.
 ὅταν πονηρῶ περιπέσῃ τῷ γείτονι,
 τὸν οἶκον ἄρας εἰς ἕτερον τόπον † πορεύεται.
 <καὶ> τέρπεται δρόσοισιν· {νεμόμενος} ἀλλ' ὅταν ποτὲ 140
 δοκῇ τις αὐτῷ παρενοχλεῖν τῶν γειτόνων,
 ἀπέρχεθ' οὕτως περιφέρων τὴν οἰκίαν
 νέμετ' ἀμέριμνος τοὺς κακοὺς φεύγων αἰεί.

Μεν.   περὶ νόμου.

Λόγος φυλαχθεὶς οὐδέν ἐστιν ἢ νόμος,
 ὁ μὴ φυλαχθεὶς καὶ νόμος καὶ δήμιος. 145

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΙΣΤΙΩΝΟΣ

Νόμον φοβηθεὶς οὐ ταραχθήσει νόμῳ.
μὴ πάσχε πρῶτον τὸν νόμον καὶ μάνθανε·
πρὸ τοῦ παθεῖν σε τῷ φόβῳ προλαμβάνου.

150 Φιλ. Ὅ δεῖ παθεῖν σε μηδαμοῦ σκέψη φυγεῖν·
οὐ γὰρ δυνήσῃ διαφυγεῖν ὃ σε δεῖ παθεῖν·
〈τό〉 πεπρωμένον γὰρ οὐ μόνον 〈πᾶσιν〉 βροτοῖς
ἄφενκτόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς οὐρανὸν | 〈ἔχουσι〉

Μενάνδρου παραινέσεις περὶ τοῦ
τὸν πατέρα τιμᾶν καὶ τὴν μητέρα.

155 Ὁ λοιδορῶν 〈τὸν〉 πατέρα δυσφημεῖ λόγῳ
τὴν εἰς τὸ θεῖον 〈δὲ〉 μελετᾷ βλασφημίαν.
ὁ μὴ τρέφων τεκοῦσαν ἐκ τέχνης νέος
ἄκαρπός ἐστιν οὗτος ἀπὸ ῥίζης κλάδος.

περὶ γέλωτος.

160 Ὁ μὴ γέλωτος ἄξιός 〈ᾧν〉 ἂν ᾗ γέλως,
αὐτὸς πέφυκε τοῦ γέλωτος κατάγελως.
{ε} ἂν ἀγνοῶν τι παρὰ τινος θέλῃς μαθεῖν,
τὸ τοῦ μαθητοῦ πρῶτα τὴν σιγὴν ἔχειν.
ἅπαντα μεταμέλειαν ἀνθρώποις φέρει,

μόνη σιωπή μεταμέλειαν οὐ φέρει.
 μέλλον τι πράττειν μὴ προείπης μηδενί·
 τὰ γάρ τισιν λεχθέντα καὶ μὴ γενόμενα
 εἶωθε πλεῖστον <καταγέλωτα προσφέρειν.> 165

Μεν.   περὶ θανάτου.

Ὅταν εἰδέναι θέλης σεαυτὸν ὅστις εἶ,
 ἔμβλεψον εἰς τὰ μνήμαθ', ὡς ὁδοιπορεῖς.
 ἔνταυθ' ἔνεστ' ὅστ'α τε καὶ κούφη κόνις
 ἀνδρῶν βασιλέων καὶ τυράννων καὶ σοφῶν
 καὶ μέγα φρονούντων ἐπὶ γένει καὶ χρήμασιν 170
 αὐτῶν τε δόξη καπὶ κάλλει σωμαίων.
 κατ' οὐδὲν αὐτοῖς τῶνδ' ἐπήρκεσεν χρόνος·
 κοινὸν τὸν Ἄϊδην ἔσχον οἱ πάντες βροτοί.
 πρὸς ταῦθ' ὄρων γίνωσκε σεαυτὸν ὅστις εἶ.

Φιλ. Εἴ ποτέ τις ἡμῶν εἰς τὸν ἀγρὸν ἐξιὼν 175
 μνήματα παρέλθοι καὶ τάφους ἀνθρωπίνους,
 τούτων ἕκαστος ἔλεγεν· „εἰς ὥρας ἐγὼ
 πλεύσω, φυτεύσω, κτήσομαι <πολλοὺς ἀγρούς>,
 τὸν τοῖχον ἄρας πύργον ὑψηλὸν βαλῶ,
 προσοικοδομήσω τὰ παρακείμεν' ἀγοράσων.“ 180
 λογιζόμενος ταῦτ' ἀπέθανεν μηδὲν τελῶν.

χρήματα, γυναῖκα καὶ τέκνων πολλῶν σποράν.”
 ἄ σοι τύχη κέχρηκε, ταῦτ’ ἀφείλετο. 200
 ἄνθρωπος ὢν μηδέποτε τὴν ἀλυπίαν
 αἰτοῦ παρὰ θεῶν, ἀλλὰ <τὴν> μακροθυμίαν.
 ὅταν δ’ ἄλυπος διὰ τέλους εἶναι θέλῃς,
 ἢ δεῖ θεόν σ’ εἶναί τιν’ ἢ τάχα δὴ νεκρόν.
 παρηγόρει δὲ τὰ κακὰ δι’ ἐτέρων κακῶν. 205
 Φιλ. Ὅταν ξενισθῆς ἐν πόλει πρὸς τῶν φίλων
 ἐν ταῖς περισσαῖς καὶ πυκναῖς ὁμιλίαις,
 εἰάν μεγίστην ὁ φίλος ἦν λέγῃ πόλιν,
 σὺ τὴν ἑαυτοῦ μηδὲ συγκρίνης ποτέ·
 ἐχθροὺς ποιοῦσι τοὺς φίλους αἱ συγκρίσεις. 210

III

MENANDRI ET PHILISTIONIS
DISTICHA PARISINA

- Μεν.* †Γυναῖχ' ὁ διδάσκων γράμματα καλῶς
ἀσπίδι φοβερᾶ προσπορίζει φάρμακον. †
- Φιλ.* Ἐὰν γυνή γυναικὶ κατ' ἰδίαν λαλῆ,
μεγάλων κακῶν θησαυρὸς ἐξορύσσεται.
- 5 *Μεν.* Καλὴν γυναῖκ' εἰς ἴδης, μὴ θαυμάσης·
τὸ γὰρ πολὺ κάλλος καὶ ψόγων πολλῶν γέμει.
- Φιλ.* Πιθανὴν γυναῖκα <δ'> ὁ τρόπος εὐμορφον ποιεῖ,
πολὺ <γὰρ> διαφέρει σεμνότης εὐμορφίας.
- Μεν.* Γνώμην κακίστην <τῆ> γυναικὶ μὴ λέγε·
10 γνώμη γὰρ ἰδίᾳ τὸ κακὸν ἠδέως ποιεῖ.
- Φιλ.* Γνώμην πονηρὰν τῆ γυναικὶ μὴ δίδου·
ἐλαφρὸν γένος γάρ ἐστι καὶ λίαν κακόν.
- Μεν.* Μὴ κλαῖε τοὺς θανόντας· οὐ γὰρ ὠφελεῖ
τὰ δάκρυ' ἀναισθητῶ γεγονότι καὶ νεκρῶ.

- Φιλ. Ὄταν τάφον Ἰστεφανοῖς† κόσμῳ ποικίλῳ, 15
 τὸ ζῆν τὸ σαντοῦ Ἰστεφάνοις παρηγορεῖ.
- Μεν. Τί τῷ θανόντι δῶρα λαμπρὰ προσφέρεις,
 ἃ μετ' ὀδύνης εἶασε κοῦκ ἐχρήσατο;
- Φιλ. Ζῶν γὰρ σεαυτῷ στέφανον ἄσκοῦ καὶ μύρα·
 χρῆση γὰρ αὐτοῖς αἰσθόμενος μεθ' ἡδονῆς. 20
- Μεν. Κἂν μυρίων γῆς κυριεύσης πήχεων,
 θανῶν γενήσῃ τάχα τριῶν ἢ τεσσάρων.
- Φιλ. Κἂν μέχρι νεφέων τὴν ὄφρὸν ἀνασπάσης,
 ὁ θάνατος αὐτὴν πᾶσαν ἐλκύσει κάτω.
- Μεν. Πράττων καλῶς μέμνησο τῆς δυσπραξίας· 25
 ὡς γὰρ τὸ πράττειν καὶ τὸ δυσπράττειν σκόπει.
- Φιλ. Μὴ λέγε φυγῶν <τὸν> θάνατον ὅτι φεύξει πάλιν.
 ὡς γὰρ πέφευγας, προσδόκα καὶ μὴ φυγεῖν.
- Μεν. Εἰ γάμος† ἦν ὁ σώζων† τὴν ἄλλου νόσον,
 νοσοῦντα σώζων αὐτὸς ἀποθνήσκει νοσῶν. 30

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΙΣΤΙΩΝΟΣ

- Φιλ. †Ἐπὶν ἐγγὺς θάνατος ἔλθῃ, οὐδεὶς ἑαυτῷ δὲ θέλει
βουλεύεται. †
θνήσκει ὁ θνήσκων κατ' ἰδίαν εἰμαρμένην.
- Μεν. Ἐὰν τροφήν δοὺς τὸν λαβόντ' ὄνειδίσῃς,
ἀψινθίῳ κατέπασας Ἀττικὸν μέλι.
- 35 Φιλ. Ἐὰν ὄρῳν πένητα γυμνὸν †ἐνδύσῃς†,
μᾶλλον ἀπέδυσας αὐτόν, ἢν ὄνειδίσῃς.
- Μεν. Ἐὰν ἐκ μεταβολῆς ἐπὶ κρεῖττον γένη,
ὄτ' εὐτυχεῖς, μέμνησο τῆς προτέρας τύχης.
- Φιλ. Μὴ λέγε τίς ἦσθα πρότερον, ἀλλὰ νῦν τίς εἶ.
40 πρὸς τὴν παροῦσαν πάντοθ' ἀρμόζου τύχην.
- Μεν. Ὅταν τι μέλλῃς τὸν πέλας κατηγορεῖν,
αὐτὸς τὰ σαντοῦ πρῶτ' ἐπισκέπτου κακά.
- Φιλ. Ἄνῃρ γυναικὸς λαμβάνων συμβουλίαν
πεσεῖν δεδοικῶς βούλεται πάλιν πεσεῖν.
- 45 Μεν. Μηδέποτε πειρῶ στρεβλὸν ὀρθῶσαι κλάδον,
ἐκεῖ νένευκεν οὐ φύσις βιάζεται.
- Φιλ. Ὁ γῆρας αἰτῶν παρὰ θεῶν ἁμαρτάνει·
τὸ γὰρ πολὺ γῆρας ἐσχάτων πόνων γέμει.

- Μεν. Μάτην <ἄρ'> οἱ γέροντες εὖχονται θανεῖν,
 γῆρας ψέγοντες καὶ μακρὸν χρόνον βίου. 50
- Φιλ. Γέρων γενόμενος μὴ φρόνει νεώτερα,
 μηδ' εἰς ὄνειδος ἔλκε τὴν σεμνὴν πολιάν.
- Μεν. Ὄταν γέρων γέροντι γνώμην μεταδιδοῖ,
 θησαυρὸς ἐπὶ θησαυρὸν ἐκπορίζεται.
- Φιλ. Οὐχ ἢ πόλις σου τὸ γένος εὐγενὲς ποιεῖ,
 σὺ δ' εὐγενίζεις τὴν πόλιν πράσσων καλῶς. 55
- Μεν. {ε} Ἄν καλὸν ἔχη τις σῶμα καὶ ψυχὴν κακὴν,
 καλὴν ἔχει ναῦν καὶ κυβερνήτην κακόν.
- Φιλ. Χρυσὸς μὲν †διελέγχεται πυρί†,
 αἱ τῶν φίλων γνώμαι χρόνῳ γινώσκονται. 60
- Φιλ. Σαίνει κύων τὸν δόντα, κἂν ἅπαξ λάβῃ·
 ἄνθρωπος ἀδικεῖ καὶ λαβῶν καὶ μὴ λαβῶν.

IV

ΓΝΩΜΑΙ

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΙΣΤΙΩΝΟΣ

Μεν. Πολλῶν ὁ καιρὸς γίνεται παραίτιος·
 ἂν γὰρ μέγιστα κομπάσης φρονῶν μέγα,
 οὐκ οἶδας ὡς <τὰς> μεταβολὰς πολλὰς ἔχει·
 ὁ νῦν δίδωσιν, οὐ δίδωσιν αὔριον.

5 χρόνος γὰρ οὐκ ἔσθ' αὐτὸς ἀνθρώποις αἰεὶ.
 τὸν οὖν παρόντα καιρὸν ἂν ἅπαξ ἀφῆς,
 οὐκ ἔστιν αὐτὸν προσλαβεῖν πάλιν ταχύ.

Φιλ. Ἐπὴν σ' ὁ καιρὸς ἐμβάλη πολλοῖς κακοῖς,
 μὴ †ἐκκακίσης† πάντα εὐθύμως φέρειν·
 10 πάλιν γὰρ ὄψει τῶν κακῶν περιτροπήν.
 αἰεὶ γὰρ ὁ χρόνος ὡς τροχὸς κυλίεται.
 <ὁ> καιρὸς ὁ τυχῶν ἔστιν ἀνθρώποις αἰεὶ,
 πᾶσιν γὰρ οὐ πέφυκεν ἀνθρώποις ἴσος.
 κέρδη γὰρ ἄλλοις χῆδονὰς θηρεύεται,
 15 ἄλλοις δὲ λύπας προσπορίζει καὶ βλάβας.

- <Φιλ.> Μίαν πρόνοιαν τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω
 θεὸν νόμιζε καὶ σέβον παντὶ σθένει·
 ὡς ὄντα τοῦτον καὶ παρόντ' αἰεὶ σέβον.
 καὶ μήτ' ἐρώτα μήτε μανθάνειν θέλε·
 οὐ γὰρ θέλω σε μανθάνειν, τί δὴ θεός. 20
- Μεν. Λόγος κατάγει <μὲν> Ταρτάρου κατώτερον,
 λόγος δὲ ἀδθις εἰς ἔϋψος† ψυχὴν ἄγει.
- Μεν. Ὁ πονηρὰ ποιῶν εὐθέως οὐκ αἰσθεται·
 τότε οἶδεν ὁ πεποίηκεν, ὅτε κολάζεται.
- Φιλ. Ὁ δυσσεβῶν τι καὶ δοκῶν λαθεῖν θεόν,
 κολάζεθ' οὗτος ὑπὸ συνειδότος θεοῦ. 25
- Μεν. Ὁ μὴ κολασθεῖς τῷ νόμῳ πράξας κακῶς,
 αὐτὸς ὑφ' ἑαυτοῦ τῷ φόβῳ κολάζεται.
- Φιλ. Εὐσχημονεῖν φρόντιζε, μὴ τῷ σχήματι
 τὸ σῶμα κοσμῶν, ἀλλὰ τῷ φρονήματι. 30
- Μεν. Μὴ πάσχε πρῶτον τὸν νόμον καὶ μάνθανε·
 πρὸ τοῦ παθεῖν σε τῷ φόβῳ προλαμβάνου.
- Φιλ. Λόγος φυλαχθεῖς οὐδέν ἐστιν ἢ νόμος,
 ὁ μὴ φυλαχθεῖς καὶ νόμος καὶ δήμιος.
- Μεν. Πόντου, γυναικός, καύματος, θηρός, πυρός
 χειρότερός ἐστιν ὁ προδότης τῶν† φίλων. 35

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΙΣΤΙΩΝΟΣ

Φιλ. Ἄν μὴ ἴδυνάμενος ἔθειλον† δὲ βλάβης φίλον,
καὶ μὴ δυνάμενος καὶ θέλων πείση κακά.

Μεν. Ὁ μὴ δικαίως κατὰ φίλων ζητῶν κακὸν
40 αὐτὸς προπάσχει τοῦ κακοῦ τὴν ἔκβασιν.

Φιλ. Ἄνθρωπος ὢν μηδέποτε καθ' ἑτέρου κακὸν
ἀδίκως φρονήσης· ἡ Δίκη γὰρ πάνθ' ὀρᾷ.

Μεν. Ἐὰν πονηροῦ γείτονος γείτων τύχης,
πάντως παθεῖν πονηρὸν ἢ μαθεῖν σε δεῖ.

45 Φιλ. Ἐάν ποτ' ἀγαθοῦ γείτονος γείτων τύχης,
ὡς προσδιδάσκεις ἀγαθὰ καὶ προσμανθάνεις.

Μεν. Αὐτὸς ἀδικεῖσθαι μᾶλλον ἢ ἀδικεῖν θέλε·
μέμψη γὰρ ἄλλους, οὐχὶ μεμφθήση δὲ σύ.

Φιλ. Δίκην φυλάσσου, κἂν δικαίως ἐγκαλῆ·
50 μετέρχεται τὸ δίκαιον εἰς πλεονεξίαν.

Μεν. Ἐὰν πένης ᾗς, εἰ δίκαιος κἀγαθός·
εἰ μὴ γὰρ ᾗς δίκαιος, οὐκ ἂν ᾗς πένης.

Φιλ. Πενία καθ' αὐτὴν ἐστὶν ἰσχυρὰ νόσος·
ἔρωτα προσλαβοῦσα δύο νόσους νοσεῖ.

X

Hinweise

Signatur 38. 8° 7832		Stok ↓
RS	Bub	AK 76
	Titelaufn. H	AKB —

FK
1 Griech. Lit.   711

Bio K   Bild K

(SWK)

Sonderstandort	Signum	Ausleihervermerk

III/9/280 Id-G 54/60

ZfB Entsäuerung

13. Nov. 2007

38. 8° 7832

SLUB DRESDEN

3 1109861

1391